ข้อคิดจากบรรดาผู้ทรงคุณธรรม

[ไทย – Thai – تايلاندي]

แวมูฮัมหมัดซาบรี แวยะโก๊ะ

ตรวจทานโดย : ซุฟอัม อุษมาน

2012 - 1433

IslamHouse.com

﴿ مقتطفات من أقوال الصالحين ﴾

« باللغة التايلاندية »

محمد صبري يعقوب

مراجعة: صافي عثمان

2012 - 1433
IslamHouse.com

ด้วยพระนามของอัลลอฮฺ ผู้ทรงเมตตา ปรานียิ่งเสมอ

ข้อคิดจากบรรดาผู้ทรงคุณธรรม ในหนังสือญามิอฺ อัล-อุลูม วัล-หิกัม

คำนำของผู้เรียบเรียง

ด้วยพระนามของอัลลอฮฺ ผู้ทรงเมตตา กรุณาปรานียิ่ง

มวลการสรรเสริญเป็นของอัลลอฮฺผู้ทรงประทานคัมภีร์แก่บ่าวของพระองค์และพระองค์มิได้ทรงทำให้มันมีการบิดเบือนแต่อย่างใด (อัล-กะฮฺฟิ : 1)

หนังสือ “**สาส์นแห่งธรรม**” เล่มบางเล่มนี้เป็นการคัดสรรข้อคิดต่างๆ รวมถึงถ้อยคำนะศีหะฮฺจากเหล่าสะลัฟ อัศศอลิหฺ ที่ท่านอิบนุเราะญับ อัลหัมบะลีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้รวบรวมไว้ในหนังสือ “**ญามิอฺ อัลอุลูม วัลหิกัม** ” ซึ่งมีอยู่ไม่ต่ำกว่า 400 ถ้อยคำ อย่างไรก็ตาม ด้วยกับข้อจำกัดบางประการของจำนวนหน้ากระดาษและเวลาที่มีอยู่ จึงทำให้หนังสือเล่มบางที่ท่านกำลังอ่านอยู่นี้ได้คัดสรรให้ได้สัมผัสกับถ้อยคำอันล้ำค่าเพียงแค่ 133 เท่านั้น ซึ่งเนื้อหาเป็นการถ่ายทอดถ้อยคำของเหล่าคนดีของอัลลอฮฺ ที่ได้ทำความเข้าใจตัวบทหะดีษที่เป็นประหนึ่ง

สารานุกรมความรู้และปรัชญาของท่านนบีมุหัมมัด ศ็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสัลลัม และนำไปสู่วิถีปฏิบัติของพวกเขา แล้วได้ถ่ายทอดถ้อยคำอันล้ำค่าเหล่านั้นให้เราได้เรียนรู้ และเป็นตัวช่วยในการแนะนำหนทางที่จะได้ลิ้มรสความหอมหวานของอีหม่านและสร้างสรรค์ชีวิตให้ดีงาม โดยตัวบทของถ้อยคำทั้งหลายที่ระบุในหนังสือเล่มนี้ จะเรียงลำดับตามหน้าหนังสือ "ญามิอฺ อัลอุลูม วัลหิกัม" ซึ่งได้ยึดฉบับที่ผ่านการตรวจทานโดยชัยคฺ ชุอัยบฺ อัล-อัรนาอูฏ และได้รับการตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มุอัสสะสะฮฺ อัรริสาละฮฺ เมืองเบรุต ประเทศเลบานอน ตีพิมพ์ครั้งที่ 7 ปีที่พิมพ์ ฮ.ศ. 1422 - ค.ศ. 2001

ขออัลลอฮฺ โปรดให้อภัยในความผิดพลาดต่าง ๆ และขอความโปรดปรานและความดีงามจากพระองค์ จงประสบแด่บิดามารดาและญาติพี่น้องของผม แด่ท่านอิบนุเราะญับ อัลหัมบะลีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ เจ้าของต้นฉบับหนังสือเล่มนี้ แด่อาจารย์นาอีม วงศ์เสงี่ยม ที่ได้ให้คำแนะนำและตรวจทานเนื้อหาการแปล

ขออัลลอฮฺ ให้เราได้รับความเมตตาและความคุ้มครองให้รอดพ้นจากการลงโทษในวันที่ไม่มีผู้คุ้มครองใดที่จะดียิ่งกว่าพระองค์ และทรงคัดเลือกเราให้ได้อยู่ภายใต้ร่มเงาของผู้เป็นที่รัก

ยิ่งของเรา และเข้าสู่สวรรค์อันบรมสุขของพระองค์ได้อย่างง่ายดายด้วยเถิด อามีน ยาร็อบบัลอาละมีน

อบูอิบานะฮฺ ฟิตยะตุลฮัก

(Waemuhammadsabri Waeyakoh)

ญุมาดา อัษ-ษานียะฮฺ 1433 / พฤษภาคม 2555

1. **ท่านอิบนุมัสอูด เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ** ได้กล่าวว่า

لَا يَنفَعُ قَوْلٌ إِلَّا بِعَمَلٍ، وَلَا يَنفَعُ قَوْلٌ وَلَا عَمَلٌ إِلَّا بِنِيَّةٍ، وَلَا يَنْفَعُ قَوْلٌ وَلَا عَمَلٌ وَلَا نِيَّةٌ إِلَّا بِمَا وَافَقَ السُّنَّةَ (70:1)

ความว่า "**คำพูดหนึ่งย่อมไม่มีประโยชน์หากไม่มีการปฏิบัติ คำพูดและการปฏิบัติก็ย่อมไม่มีประโยชน์หากไม่มีการเจตนา และคำพูด การปฏิบัติและการตั้งเจตนา ก็ย่อมไม่มีประโยชน์หากมันไม่สอดคล้องกับแบบฉบับของท่านนบี** " (1 : 70)

2. **ท่านดาวูด อัฏ-ฏออีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ** ได้กล่าวว่า

رَأَيْتُ الْخَيْرَ كُلَّهُ إِنَّمَا يَجْمَعُهُ حُسْنُ النِّيَّةِ، وَكَفَاكَ بِهَا خَيْرًا وَإِنْ لَمْ تَنْصَبْ (1: 70)

ความว่า "**ฉันเห็นว่า ทุกความดีงามนั้นมาจากการเจตนาที่ดี และเพียงพอแล้วที่ท่านจะได้รับความดีงาม แม้ว่าท่านยังไม่ปฏิบัติมันก็ตาม**" (1 : 70)

3. **ท่านดาวูด เราะหิมะฮุลลอฮฺ** ได้กล่าวว่า

وَالْبِرُّ هِمَّةُ التَّقِيِّ، وَلَوْ تَعَلَّقَتْ جَمِيعُ جَوَارِحِهِ بِحُبِّ الدُّنْيَا، لَرَدَّتْهُ يَوْمًا نِيَّتُهُ إِلَى أَصْلِهِ (70:1)

ความว่า “**คุณธรรมความดีงามคือพลังของผู้ยำเกรง หาก ร่างกายทุกส่วนของเขาได้พร้อมใจกันหลงใหลใน (ความเพริดแพร้วของ)โลกดุนยาแล้วไซร้ การเจตนาของเขานั่นเองที่จะดึงเขาคืนสู่สภาพเดิม (สภาพของผู้ยำเกรง)ในวันใดวันหนึ่ง**” (1 : 70)

4. **ท่านสุฟยาน อัษ-เษารีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ** ได้กล่าวว่า

مَا عَالَجْتُ شَيْئًا أَشَدَّ عَلَيَّ مِنْ نِيَّتِي؛ لِأَنَّهَا تَنْقَلِبُ عَلَيَّ (70:1)

ความว่า “**ฉันไม่เคยเยียวยาสิ่งใดที่ยากยิ่งสำหรับฉัน มากไปกว่าการปรับเจตนาของฉันให้บริสุทธิ์ เพราะการเจตนาของฉันนั้นมักจะพลิกผันไปมาเสมอ**” (1 : 70)

5. **ท่านยูสุฟ บินอัสบาฏ เราะหิมะฮุลลอฮฺ** ได้กล่าวว่า

تَخْلِيصُ النِّيَّةِ مِنْ فَسَادِهَا أَشَدُّ عَلَى الْعَامِلِينَ مِنْ طُولِ الِاجْتِهَادِ (70:1)

ความว่า “**การทำให้เจตนามีความบริสุทธิ์จากความชั่วร้ายของมันนั้น ยากยิ่งกว่าการที่ผู้คนได้ทำการงานด้วยความจริงจังในระยะเวลาที่ยาวนานเสียอีก**” (1 : 70)

6. **ท่านมุฏ็อรริฟ บินอับดิลลอฮฺ เราะหิมะฮุลลอฮฺ** ได้กล่าวว่า

صَلَاحُ الْقَلْبِ بِصَلَاحِ الْعَمَلِ وَصَلَاحُ الْعَمَلِ بِصَلَاحِ النِّيَّةِ (1: 71)

ความว่า “**การที่หัวใจจะดีก็ด้วยกับการมีการงานที่ดี และการที่การงานจะดีก็ด้วยกับการมีเจตนาที่ดี**” (1 : 71)

7. ท่านอิบนิล มุบาร็อก เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

رُبَّ عَمَلٍ صَغِيرٍ تُعَظِّمُهُ النِّيَّةُ، وَرُبَّ عَمَلٍ كَبِيرٍ تُصَغِّرُهُ النِّيَّةُ (1: 71)

ความว่า “**บางทีการงานที่เล็กน้อยอาจกลายเป็นการงานที่ยิ่งใหญ่ได้ด้วยกับการเจตนา และบางทีการงานที่ยิ่งใหญ่ก็อาจกลายเป็นการงานที่เล็กน้อยได้ด้วยการเจตนา**” (1 : 71)

8. ท่านอัล-ฟุฎ็อยลฺ บิน อิยาฎ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْكَ نِيَّتَكَ وَإِرَادَتَكَ (1: 71)

ความว่า “**แท้จริง สิ่งที่อัลลอฮฺทรงประสงค์จากตัวของท่านนั้นคือการ เจตนาและความปรารถนาของท่าน**” (1 : 71)

9. ท่านยูสุฟ บิน อัสบาฏ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

إِيثَارُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَفْضَلُ مِنَ الْقَتْلِ فِي سَبِيلِهِ (1: 71)

ความว่า “**การมีความบริสุทธิ์ใจต่ออัลลอฮฺ อัซซะวะญัลลา นั้น มีความประเสริฐยิ่งกว่าการตายในหนทางของพระองค์เสียอีก**” (1 : 71)

10. **ท่านอุมัร บิน-อัลค็อฏฏอบ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ** ได้กล่าวว่า

أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ أَدَاءُ مَا افْتَرَضَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ، وَالْوَرَعُ عَمَّا حَرَّمَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ، وَصِدْقُ النِّيَّةِ فِيمَا عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ (1: 71)

ความว่า “**การงานที่ดียิ่งคือการปฏิบัติในสิ่งที่อัลลอฮฺ อัซซะวะญัลลา ได้บังคับให้ปฏิบัติ การรักษาตัวเองให้ออกห่างจากสิ่งที่อัลลอฮฺ อัซซะวะญัลลา ทรงห้าม และการเชื่อมั่นอย่างสัจจริงในสิ่งที่มีอยู่ ณ ที่อัลลอฮฺ อัซซะวะญัลลา**” (1 : 71)

11. **ผู้รู้บางท่าน เราะหิมะฮุลลอฮฺ** ได้กล่าวว่า

إِنَّمَا تَفَاضَلُوا بِالْإِرَادَاتِ، وَلَمْ يَتَفَاضَلُوا بِالصَّوْمِ وَالصَّلَاةِ (1: 72)

ความว่า “**แท้จริง ระดับความประเสริฐของผู้คนนั้นขึ้นอยู่กับความปรารถนา(ว่าใครมีความบริสุทธิ์มากกว่า) ไม่ได้ขึ้นอยู่**

กับการถือศีลอดหรือการละหมาด (ที่เขาได้ทำ)เท่านั้น” (1 : 72)

12. ท่านอิบนุมัสอูด เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ ได้กล่าวว่า

لَا تَعَلَّمُوا الْعِلْمَ لِثَلَاثٍ: لِتُمَارُوا بِهِ السُّفَهَاءَ، أَوْ لِتُجَادِلُوا بِهِ الْفُقَهَاءَ، أَوْ لِتَصْرِفُوا بِهِ وُجُوهَ النَّاسِ إِلَيْكُمْ، وَابْتَغُوا بِقَوْلِكُمْ وَفِعْلِكُمْ مَا عِنْدَ اللَّهِ، فَإِنَّهُ يَبْقَى وَيَذْهَبُ مَا سِوَاهُ (1: 78)

ความว่า “**พวกท่านอย่าศึกษาหาความรู้เพื่อ 3 ประการนี้ 1- เพื่อถกเถียงกับผู้โง่เขลา (คนทั่วไปที่ไม่มีความรู้) 2- เพื่อโต้เถียงกับผู้รู้ 3- เพื่อให้คนอื่นสนใจพวกท่าน (หมายถึงหาผลประโยชน์กับคนอื่นด้วยความรู้ที่มีอยู่) แต่จงแสวงหาความโปรดปราน ณ ที่อัลลอฮฺด้วยคำพูดและการกระทำของพวกท่านเถิด เพราะนั่นคือสิ่งที่จีรังและถาวรยิ่งกว่า ส่วนสิ่งอื่นนั้นย่อมมลายหายไป**” (1 : 78)

13. ท่านสะฮ์ลฺ บิน อับดุลลอฮฺ อัต-ตุสตะรีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

لَيْسَ عَلَى النَّفْسِ شَيْءٌ أَشَقَّ مِنَ الْإِخْلَاصِ، لِأَنَّهُ لَيْسَ لَهَا فِيهِ نَصِيبٌ (1: 84)

ความว่า “**ไม่มีสิ่งใดเป็นเรื่องยากลำบากสำหรับจิตใจยิ่งกว่า “ความอิคลาศ ” เพราะจิตใจไม่มีสิทธิ์ (ไม่มีอำนาจในการควบคุม)ใด ๆ เลยต่อมัน**” (1 : 84)

14. **ท่านยูสุฟ บินอัล-หุสัยนฺ อัร-รอซีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ** ได้กล่าวว่า

أَعَزُّ شَيْءٍ فِي الدُّنْيَا الْإِخْلَاصُ، وَكَمْ أَجْتَهِدُ فِي إِسْقَاطِ الرِّيَاءِ عَنْ قَلْبِي، وَكَأَنَّهُ يَنْبُتُ فِيهِ عَلَى لَوْنٍ آخَرَ (1: 84)

ความว่า “**สิ่งที่หนักอึ้งที่สุดในโลกนี้คือ “ความอิคลาศ” กี่มากน้อยแล้วที่ฉันพยายามขจัดความโอ้อวดออกจากหัวใจของฉัน แต่เหมือนกับว่ามันได้ผุดออกมาในรูปแบบอื่นอีก** ” (1 : 84)

15. **ท่านอิบนุ อุยัยนะฮฺ เราะหิมะฮุลลอฮฺ** ได้กล่าวว่า ดุอาอ์บางบทของท่าน มุฏ็อรริฟ บินอับดิลลอฮฺ เราะหิมะฮุลลอฮฺ นั่นคือ

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِمَّا تُبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ، ثُمَّ عُدْتُ فِيهِ، وَأَسْتَغْفِرُكَ مِمَّا جَعَلْتُهُ لَكَ عَلَى نَفْسِي، ثُمَّ لَمْ أَفِ لَكَ بِهِ، وَأَسْتَغْفِرُكَ مِمَّا زَعَمْتُ أَنِّي أَرَدْتُ بِهِ وَجْهَكَ، فَخَالَطَ قَلْبِي مِنْهُ مَا قَدْ عَلِمْتَ (1: 84)

ความว่า **“โอ้อัลลอฮฺ ฉันขออภัยโทษต่อพระองค์ในความผิดที่ฉันเคยสำนึกต่อพระองค์ แต่แล้วฉันก็ได้ทำมันอีก และฉันขออภัยโทษต่อพระองค์ในสิ่งที่ฉันบังคับตัวเองให้ทำมันเพื่อพระองค์ แล้วฉันก็ทำมันเพื่อพระองค์ไม่สมบูรณ์ และฉันขออภัยโทษต่อพระองค์ในสิ่งที่ฉันตั้งใจจะทำเพื่อแสวงหาความโปรดปรานของพระองค์ แต่แล้วก็มีสิ่งที่มาปนเป (ความตั้งใจนั้น)ในหัวใจของฉันในสิ่งที่พระองค์ทรงรู้ดียิ่ง** ” (1 : 84)

16. ท่านอิบนุเราะญับ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

لَا رَيْبَ أَنَّهُ مَتَى ضَعُفَ الْإِيمَانُ الْبَاطِنُ، لَزِمَ مِنْهُ ضَعْفُ أَعْمَالِ الْجَوَارِحِ الظَّاهِرَةِ أَيْضًا (1: 111)

ความว่า **“ไม่ต้องสงสัยว่า เมื่อความศรัทธาภายในจิตใจได้อ่อนแอลง การงานของร่างกายก็จะอ่อนแอตามไปด้วย”** (1 : 111)

17. ท่านอิบนุเราะญับ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

الْإِحْسَانَ هُوَ أَنْ يَعْبُدَ الْمُؤْمِنُ رَبَّهُ فِي الدُّنْيَا عَلَى وَجْهِ الْحُضُورِ وَالْمُرَاقَبَةِ، كَأَنَّهُ يَرَاهُ بِقَلْبِهِ وَيَنْظُرُ إِلَيْهِ فِي حَالِ عِبَادَتِهِ (1: 126)

ความว่า “**อัล-อิหฺสาน คือ การที่ผู้ศรัทธาได้อิบาดะฮฺต่อพระเจ้าของเขาในดุนยาด้วยความตั้งใจและรู้ถึงการสอดส่อง (ของพระองค์) เสมือนว่าเขาได้เห็นพระองค์ด้วยกับหัวใจของเขา และกำลังมองไปยังพระองค์ขณะที่ทำอิบาดะฮฺ**” (1 : 126)

18. ผู้รู้บางท่าน เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

اتَّقِ اللَّهَ أَنْ يَكُونَ أَهْوَنَ النَّاظِرِينَ إِلَيْكَ (1: 129)

ความว่า “**จงยำเกรงต่ออัลลอฮฺเถิด อย่าทำเหมือนกับว่าพระองค์คือผู้ที่มีค่าเล็กน้อยที่สุดในบรรดาผู้ที่กำลังมองท่านอยู่**” (1 : 129)

19.ผู้รู้บางท่าน เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

خَفِ اللَّهَ عَلَى قَدْرِ قُدْرَتِهِ عَلَيْكَ، وَاسْتَحْيِ مِنْهُ عَلَى قَدْرِ قُرْبِهِ مِنْكَ (1: 129)

ความว่า “**จง (พยายาม) เกรงกลัวต่ออัลลอฮฺ เท่ากับที่พระองค์มีอำนาจเหนือท่าน และจง (พยายาม) ละอายต่อพระองค์เท่ากับที่พระองค์มีความใกล้ชิดกับท่าน**” (1 : 129)

20. ท่านอิบนุเราะญับ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

مَقَامُ الْإِخْلَاصِ، وَهُوَ أَنْ يَعْمَلَ الْعَبْدُ عَلَى اسْتِحْضَارِ مُشَاهَدَةِ اللَّهِ إِيَّاهُ، وَاطِّلَاعِهِ عَلَيْهِ وَقُرْبِهِ مِنْهُ، فَإِذَا اسْتَحْضَرَ الْعَبْدُ هَذَا فِي عَمَلِهِ وَعَمِلَ عَلَيْهِ، فَهُوَ مُخْلِصٌ لِلَّهِ، لِأَنَّ اسْتِحْضَارَهُ ذَلِكَ فِي عَمَلِهِ يَمْنَعُهُ مِنَ الِالْتِفَاتِ إِلَى غَيْرِ اللَّهِ وَإِرَادَتِهِ بِالْعَمَلِ (1: 129)

ความว่า “**สถานะของ “อัล-อิคลาศ” คือ การที่บ่าวคนหนึ่งได้ทำอะมัลด้วยความรู้สึกว่าอัลลอฮฺทรงมองดูเขา ทรงรับรู้ถึงสิ่งที่เขาได้กระทำ และทรงใกล้ชิดกับเขา ดังนั้นเมื่อบ่าวคนหนึ่งมีความรู้สึกเช่นนี้ในอะมัลของเขาและได้คงอยู่ในสภาพนั้น เขาก็คือผู้ที่บริสุทธิ์ใจต่ออัลลอฮฺ เพราะการที่เขาอยู่ในสภาพนั้นขณะทำอะมัล มันจะยับยั้งเขามิให้หันไปสนใจสิ่งอื่นนอกจากอัลลอฮฺ รวมถึงความปรารถนาของเขา (ต่อความโปรดปรานของอัลลอฮฺ) ในการทำอะมัลนั้น ๆ**” (1 : 129)

21. ท่านอิบนุ เราะญับ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

مَقَامُ الْمُشَاهَدَةِ، وَهُوَ أَنْ يَعْمَلَ الْعَبْدُ عَلَى مُقْتَضَى مُشَاهَدَتِهِ لِلَّهِ بِقَلْبِهِ، وَهُوَ أَنْ يَتَنَوَّرَ الْقَلْبُ بِالْإِيمَانِ، وَتَنْفُذَ الْبَصِيرَةُ فِي الْعِرْفَانِ، حَتَّى يَصِيرَ الْغَيْبُ كَالْعِيَانِ. وَهَذَا هُوَ حَقِيقَةُ مَقَامِ الْإِحْسَانِ (1: 129)

ความว่า **“สถานะของ “อัล-มุชาฮะดะฮฺ” นั้นคือ การที่บ่าวคนหนึ่งได้ทำอะมัลในสภาพที่เขาได้มองดูอัลลอฮฺด้วยกับหัวใจของเขา โดยที่เขาได้จุดประกายหัวใจด้วยกับความศรัทธาและฝ่าฟันมิติของการมองเห็น กระทั่งสิ่งที่เร้นลับนั้นกลายเป็นสิ่งที่ประจักษ์ประหนึ่งเห็นได้ด้วยตาเปล่า และเช่นนี้เองคือสถานะอันเที่ยงแท้ของ “อัล-อิหฺสาน”** (1 : 129)

22. ท่านมุสลิม บิน อาบิด เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

لَوْلَا الْجَمَاعَةُ، مَا خَرَجْتُ مِنْ بَابِي أَبَدًا حَتَّى أَمُوتَ، وَقَالَ: مَا يَجِدُ الْمُطِيعُونَ لِلَّهِ لَذَّةً فِي الدُّنْيَا أَحْلَى مِنَ الْخَلْوَةِ بِمُنَاجَاةِ سَيِّدِهِمْ، وَلَا أَحْسَبُ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ مِنْ عَظِيمِ الثَّوَابِ أَكْبَرَ فِي صُدُورِهِمْ وَأَلَذَّ فِي قُلُوبِهِمْ مِنَ النَّظَرِ إِلَيْهِ، ثُمَّ غُشِيَ عَلَيْهِ

(1: 133)

ความว่า **“ถ้าไม่เพราะละหมาดญะมาอะฮฺแล้วไซร้ ฉันจะไม่ออกจากประตูบ้านหลังนี้เป็นอันขาดจนฉันเสียชีวิตไปเลย” ท่านได้กล่าวอีกว่า ท่านจะไม่พบผู้ที่ยำเกรงต่ออัลลอฮฺคนใดที่จะลิ้มรสแห่งความหอมหวานในโลกนี้ยิ่งกว่าผู้ที่อยู่ลำพังและเฝ้าวิงวอนต่อพระองค์ และฉันคิดว่าสำหรับพวกเขาแล้วในวันอาคิเราะฮฺจะไม่มีการตอบแทนใดที่ยิ่งใหญ่ และ**

เป็นที่อิ่มเอิบใจมากไปกว่าการได้มองไปยังพระพักต์ของพระองค์” หลังจากนั้นท่านก็เป็นลมหมดสติลง (1 : 133)

23. ท่านอิบรอฮีม บิน อัดฮัม เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

أَعْلَى الدَّرَجَاتِ أَنْ تَنْقَطِعَ إِلَى رَبِّكَ، وَتَسْتَأْنِسَ إِلَيْهِ بِقَلْبِكَ وَعَقْلِكَ وَجَمِيعِ جَوَارِحِكَ حَتَّى لَا تَرْجُوَ إِلَّا رَبَّكَ وَلَا تَخَافَ إِلَّا ذَنْبَكَ، وَتَرْسَخَ مَحَبَّتُهُ فِي قَلْبِكَ حَتَّى لَا تُؤْثِرَ عَلَيْهَا شَيْئًا، فَإِذَا كُنْتَ كَذَلِكَ لَمْ تُبَالِ فِي بَرٍّ كُنْتَ، أَوْ فِي بَحْرٍ، أَوْ فِي سَهْلٍ، أَوْ فِي جَبَلٍ، وَكَانَ شَوْقُكَ إِلَى لِقَاءِ الْحَبِيبِ شَوْقَ الظَّمْآنِ إِلَى الْمَاءِ الْبَارِدِ، وَشَوْقَ الْجَائِعِ إِلَى الطَّعَامِ الطَّيِّبِ، وَيَكُونُ ذِكْرُ اللَّهِ عِنْدَكَ أَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ وَأَحْلَى مِنَ الْمَاءِ الْعَذْبِ الصَّافِي عِنْدَ الْعَطْشَانِ فِي الْيَوْمِ الصَّائِفِ (1: 133)

ความว่า **“ตำแหน่งอันสูงส่งที่สุด คือ การอุทิศและการสร้างความคุ้นเคยต่อพระเจ้าด้วยกับหัวใจ ความนึกคิด และร่างกายทุกส่วนของท่าน จนกระทั่งท่านจะไม่หวังต่อผู้ใดเว้นแต่ต่อพระเจ้าของท่าน และจะไม่กลัวสิ่งใดเว้นแต่ต่อความผิดของท่าน และได้ปลูกฝังความรักต่อพระองค์ในหัวใจของท่าน จนกระทั่งไม่มีสิ่งใดที่จะมีอิทธิพลต่อมันได้อีก เมื่อท่านอยู่ในสภาพเช่นนั้น ท่านก็จะไม่สนอีกเลยว่าท่านจะอยู่บนแผ่นดินหรือผืนน้ำ อยู่กลางที่ราบหรือบนภูเขา ความคนึงหาของท่านที่จะพบผู้เป็นที่รัก (อัลลอฮฺ) ย่อมมียิ่ง**

กว่าความคนึงหาของผู้กระหายต่อน้ำอันเย็นสดชื่น มากกว่าความปรารถนาของผู้หิวโหยต่ออาหารที่เอร็ดอร่อย และสำหรับท่านแล้วการรำลึกถึงอัลลอฮฺนั้นมีความหอมหวานยิ่งกว่าน้ำผึ้ง หอมหวานยิ่งกว่าน้ำบริสุทธิ์ในขณะที่หิวกระหายในวันที่ร้อนจัดเสียอีก” (1 : 133)

24. ท่านมะอฺรูฟ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวแก่ชายคนหนึ่งว่า

تَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ حَتَّى يَكُونَ جَلِيسَكَ، وَأَنِيسَكَ وَمَوْضِعَ شَكْوَاكَ (1: 134)

ความว่า **“จงมอบหมายต่ออัลลอฮฺ กระทั่งพระองค์ทรงเป็นผู้อยู่ร่วมกับท่าน เป็นที่คุ้นเคยของท่าน และเป็นผู้ที่ท่านจะปรับทุกข์ด้วย”** (1 : 134)

25. ท่าน ซุน-นูน เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

مِنْ عَلَامَةِ الْمُحِبِّينَ لِلَّهِ أَنْ لَا يَأْنَسُوا بِسِوَاهُ، وَلَا يَسْتَوْحِشُوا مَعَهُ، ثُمَّ قَالَ: إِذَا سَكَنَ الْقَلْبَ حُبُّ اللَّهِ تَعَالَى، أَنِسَ بِاللَّهِ، لِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَجَلُّ فِي صُدُورِ الْعَارِفِينَ أَنْ يُحِبُّوا سِوَاهُ (1: 134)

ความว่า **“เครื่องหมายบางประการของผู้ที่รักอัลลอฮฺ คือพวกเขาจะไม่สร้างความคุ้นเคยต่อสิ่งใดอื่นจากพระองค์และจะไม่รู้สึกว้าเหว่ต่อพระองค์ ท่านได้กล่าวอีกว่า เมื่อ**

หัวใจได้มีความรักต่ออัลลอฮฺมันก็จะมีความคุ้นเคยกับพระองค์ เพราะอัลลอฮฺได้ทำให้หัวใจของผู้รู้จักพระองค์นั้นสูงส่งกว่าการที่พวกเขาจะรักผู้อื่นนอกจากพระองค์ได้” (1 : 134)

26. ท่านอิบนุเราะญับ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

وَأَنَّ خَاتِمَةَ السُّوءِ تَكُونُ بِسَبَبِ دَسِيسَةٍ بَاطِنَةٍ لِلْعَبْدِ لَا يَطَّلِعُ عَلَيْهَا النَّاسُ، إِمَّا مِنْ جِهَةِ عَمَلٍ سَيِّءٍ وَنَحْوِ ذَلِكَ، فَتِلْكَ الْخَصْلَةُ الْخَفِيَّةُ تُوجِبُ سُوءَ الْخَاتِمَةِ عِنْدَ الْمَوْتِ، وَكَذَلِكَ قَدْ يَعْمَلُ الرَّجُلُ عَمَلَ أَهْلِ النَّارِ وَفِي بَاطِنِهِ خَصْلَةٌ خَفِيَّةٌ مِنْ خِصَالِ الْخَيْرِ، فَتَغْلِبُ عَلَيْهِ تِلْكَ الْخَصْلَةُ فِي آخِرِ عُمُرِهِ، فَتُوجِبُ لَهُ حُسْنَ الْخَاتِمَةِ (1: 172)

ความว่า “**จุดจบของชีวิตที่เลวร้ายอาจเกิดจากความชั่วซ่อนเร้นที่แฝงอยู่ในจิตใจของบ่าวคนหนึ่งซึ่งคนอื่นไม่เคยเห็นมัน อาจเป็นการงานที่เลวทรามหรืออะไรเยี่ยงนั้น ซึ่งลักษณะนิสัยที่ถูกซ่อนไว้นี้เองที่ทำให้เขามีจุดจบของชีวิตที่เลวร้ายเช่นเดียวกัน คนคนหนึ่งอาจจะมีพฤติกรรมของชาวนรก แต่ในจิตใจของเขานั้นมีลักษณะนิสัยที่ดีงามแฝงอยู่ และลักษณะนิสัยดังกล่าวสามารถมีอิทธิพลเหนือเขาในช่วงสุดท้ายของชีวิต และทำให้เขามีจุดจบของชีวิตที่ดี”** (1 : 172)

27. ท่านอับดุลอะซีซ บิน อบี เราวาด เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

اتَّقُوا الذُّنُوبَ، فَإِنَّهَا هِيَ الَّتِي أَوْقَعَتْهُ (1: 173)

ความว่า **"จงเฝ้าระวังต่อความผิดบาป เพราะมันจะสร้างความเสียหาย(ในช่วงสุดท้ายของชีวิต)แก่เขาได้"** (1 : 173)

28. ท่านอิบนุเราะญับ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

بَكَى بَعْضُ الصَّحَابَةِ عِنْدَ مَوْتِهِ، فَسُئِلَ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَبَضَ خَلْقَهُ قَبْضَتَيْنِ، فَقَالَ: هَؤُلَاءِ فِي الْجَنَّةِ، وَهَؤُلَاءِ فِي النَّارِ» وَلَا أَدْرِي فِي أَيِّ الْقَبْضَتَيْنِ كُنْتُ؟ (1: 173)

ความว่า **เศาะหาบะฮฺท่านหนึ่งได้ร้องไห้ในขณะที่ใกล้เสียชีวิต มีคนถามว่าทำไม? ท่านจึงตอบว่า ฉันได้ยินท่านเราะสูลุลลอฮฺ ศ็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสัลลัม กล่าวว่า "แท้จริง อัลลอฮฺได้กำหนดปวงบ่าวของพระองค์เป็นสองพวก โดยตรัสว่า กลุ่มนี้เป็นชาวสวรรค์และกลุ่มนี้เป็นชาวนรก" และฉันก็ไม่รู้ว่าตัวฉันอยู่ในกลุ่มไหน ?** (1 : 173)

29. ท่านอิบนุเราะญับ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

وَكَانَ سُفْيَانُ يَشْتَدُّ قَلَقُهُ مِنَ السَّوَابِقِ وَالْخَوَاتِيمِ، فَكَانَ يَبْكِي وَيَقُولُ: أَخَافُ أَنْ أَكُونَ فِي أُمِّ الْكِتَابِ شَقِيًّا، وَيَبْكِي، وَيَقُولُ: أَخَافُ أَنْ أُسْلَبَ الْإِيمَانَ عِنْدَ الْمَوْتِ (1: 173)

ความว่า "**ท่านสุฟยาน อัษ-เษารีย์ เป็นผู้ที่มีความวิตกกังวลอย่างยิ่งในสิ่งที่ได้ทำไปและการงานที่เป็นบั้นปลายของชีวิต ซึ่งท่านเคยร้องไห้และกล่าวว่า ฉันเกรงว่าตัวฉันจะถูกบันทึกในบัญชีว่าเป็นคนชั่ว แล้วท่านก็ร้องไห้และกล่าวต่อว่า ฉันกลัวว่าอีหม่านของฉันจะสูญเสียไปในช่วงที่เสียชีวิต**" (1 : 173)

30. **ท่านอิบนุเราะญับ เราะหิมะฮุลลอฮฺ** ได้กล่าวว่า

وَكَانَ مَالِكُ بْنُ دِينَارٍ يَقُومُ طُولَ لَيْلِهِ قَابِضًا عَلَى لِحْيَتِهِ، وَيَقُولُ: يَا رَبِّ، قَدْ عَلِمْتَ سَاكِنَ الْجَنَّةِ مِنْ سَاكِنِ النَّارِ، فَفِي أَيِّ الدَّارَيْنِ مَنْزِلُ مَالِكٍ؟ (1: 174)

ความว่า "**ท่านมาลิก บิน ดีนารฺ เคยยืนตลอดทั้งคืนพร้อมกับจับเคราของท่าน แล้วกล่าวว่า โอ้พระเจ้าของฉัน พระองค์ทรงรู้ดียิ่งว่าผู้ใดจะได้พำนักในสวรรค์และผู้ใดจะได้พำนักในนรก แล้วตัวของมาลิกเล่าจะอยู่ ณ ที่ใดของที่พำนักทั้งสอง ?**" (1 : 174)

31. **ท่านอบูอัด-ดัรดาอ์** ได้กล่าวว่า

تَمَامُ التَّقْوَى أَنْ يَتَّقِيَ اللَّهَ الْعَبْدُ، حَتَّى يَتَّقِيَهُ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ، وَحَتَّى يَتْرُكَ بَعْضَ مَا يَرَى أَنَّهُ حَلَالٌ، خَشْيَةَ أَنْ يَكُونَ حَرَامًا، حِجَابًا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْحَرَامِ (209:1)

ความว่า "**การมีความยำเกรงที่สมบูรณ์ คือ การที่บ่าวคนหนึ่งได้ยำเกรงต่ออัลลอฮฺ กระทั่งเขาได้ยำเกรงต่อพระองค์ในสิ่งที่มันเล็กน้อยแม้เพียงเท่าผงธุลี ขนาดที่เขาได้ละทิ้งบางสิ่งบางอย่างที่เขาเห็นว่ามันหะลาล เพราะเกรงว่ามันจะเป็นสิ่งที่หะรอม เพื่อเป็นสิ่งที่ปิดกั้นระหว่างตัวเขากับสิ่งที่หะรอม**" (1 : 209)

32. **ท่านอัล-หะสัน อัล-บัศรีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ** ได้กล่าวว่า

مَازَالَتِ التَّقْوَى بِالْمُتَّقِينَ حَتَّى تَرَكُوا كَثِيرًا مِنَ الْحَلَالِ مَخَافَةَ الْحَرَامِ (209:1)

ความว่า "**ความยำเกรงจะคงอยู่พร้อมกับผู้ยำเกรง กระทั่งพวกเขาได้ละทิ้งส่วนมากจากสิ่งที่หะลาลเพราะเกรงว่าจะตกไปทำสิ่งที่หะรอม(คือเกรงว่าการทำสิ่งหะลาลบ่อยๆ จะนำสู่การทำสิ่งที่หะรอมในภายหลัง)**" (1 : 209)

33. **ท่านสุฟยาน อัษ-เษารีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ** ได้กล่าวว่า

إِنَّمَا سُمُّوا الْمُتَّقِينَ لِأَنَّهُمُ اتَّقَوْا مَا لَا يُتَّقَى (209:1)

ความว่า **“แท้จริง สาเหตุที่พวกเขาถูกขนานนามว่า “บรรดาผู้ยำเกรง” ก็เพราะพวกเขามีความระวังป้องกันแม้สิ่งที่ไม่จำเป็นต้องระวัง”** (1 : 209)

34. ท่านสุฟยาน บิน อุยัยนะฮฺ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

لَا يُصِيبُ عَبْدٌ حَقِيقَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى يَجْعَلَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْحَرَامِ حَاجِزًا مِنَ الْحَلَالِ، وَحَتَّى يَدَعَ الْإِثْمَ وَمَا تَشَابَهَ مِنْهُ (209:1)

ความว่า **“บ่าวคนหนึ่งจะไม่บรรลุถึงแก่นแท้ของอีหม่านจนกว่าเขาจะได้สร้างให้มีสิ่งกั้นระหว่างตัวเขากับสิ่งที่หะรอมนั้นด้วยสิ่งกั้นที่หะลาล และจนกว่าเขาจะละทิ้งความผิดและสิ่งที่มันมีความคลุมเครือ”** (1 : 209)

35. ท่านอิบนุเราะญับ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

أَنَّ صَلَاحَ حَرَكَاتِ الْعَبْدِ بِجَوَارِحِهِ، وَاجْتِنَابَهُ الْمُحَرَّمَاتِ وَاتِّقَاءَهُ لِلشُّبَهَاتِ بِحَسَبِ صَلَاحِ حَرَكَةِ قَلْبِهِ. فَإِذَا كَانَ قَلْبُهُ سَلِيمًا، لَيْسَ فِيهِ إِلَّا مَحَبَّةُ اللَّهِ وَمَحَبَّةُ مَا يُحِبُّهُ اللَّهُ، وَخَشْيَةُ اللَّهِ وَخَشْيَةُ الْوُقُوعِ فِيمَا يَكْرَهُهُ، صَلَحَتْ حَرَكَاتُ الْجَوَارِحِ كُلِّهَا، وَنَشَأَ عَنْ ذَلِكَ اجْتِنَابُ الْمُحَرَّمَاتِ كُلِّهَا، وَتَوَقٍّ لِلشُّبَهَاتِ حَذَرًا مِنَ الْوُقُوعِ فِي الْمُحَرَّمَاتِ. وَإِنْ كَانَ الْقَلْبُ فَاسِدًا، قَدِ اسْتَوْلَى عَلَيْهِ اتِّبَاعُ هَوَاهُ،

وَطَلَبُ مَا يُحِبُّهُ، وَلَوْ كَرِهَهُ اللَّهُ، فَسَدَتْ حَرَكَاتُ الْجَوَارِحِ كُلِّهَا، وَانْبَعَثَتْ إِلَى كُلِّ الْمَعَاصِي وَالْمُشْتَبِهَاتِ بِحَسَبِ اتِّبَاعِ هَوَى الْقَلْبِ (210:1)

ความว่า “**แท้จริง การเคลื่อนไหวอวัยวะร่างกายของบ่าวคนหนึ่งจะดี หลีกห่างจากสิ่งที่หะรอม และเฝ้าระวังจากสิ่งที่คลุมเครือได้นั้น ก็ขึ้นอยู่กับหัวใจที่ดี ดังนั้น หากหัวใจของเขาบริสุทธิ์ ไม่มีสิ่งใดนอกจากความรักต่ออัลลอฮฺ รักต่อสิ่งที่พระองค์รัก กลัวอัลลอฮฺ และเกรงว่าจะตกไปทำสิ่งที่พระองค์ไม่ชอบ อวัยวะทั้งหมดของร่างกายก็จะดีไปด้วย และเป็นเหตุให้ออกห่างจากสิ่งต้องห้ามทุกประการ รวมถึงสิ่งที่คลุมเครือทั้งหลายเพราะเกรงว่าจะพลาดไปทำสิ่งที่หะรอม แต่หากหัวใจไม่ดี ถูกครอบงำด้วยอารมณ์ใฝ่ต่ำให้ปฏิบัติตามต้องการ แม้เป็นสิ่งที่อัลลอฮฺไม่ชอบก็ตาม อวัยวะทั้งหมดของร่างกายก็จะไม่ดี และเป็นต้นกำเนิดของการฝ่าฝืนและสิ่งที่คลุมเครือทั้งหลายตามปริมาณที่หัวใจได้ปฏิบัติตามอารมณ์ใฝ่ต่ำ** ” (1 : 210)

36. ท่านอิบนุเราะญับ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

الْقَلْبُ مَلِكُ الْأَعْضَاءِ، وَبَقِيَّةُ الْأَعْضَاءِ جُنُودُهُ... فَإِنْ كَانَ الْمَلِكُ صَالِحًا كَانَتْ هَذِهِ الْجُنُودُ صَالِحَةً، وَإِنْ كَانَ فَاسِدًا كَانَتْ جُنُودُهُ بِهَذِهِ الْمَثَابَةِ فَاسِدَةً، وَلَا يَنْفَعُ عِنْدَ اللَّهِ إِلَّا الْقَلْبُ السَّلِيمُ (210:1)

ความว่า "**หัวใจคือพระราชาผู้บังคับบัญชาอวัยวะต่างๆ ส่วนอวัยวะเปรียบเสมือนเป็นทหารของมัน ดังนั้น เมื่อผู้บังคับบัญชาดีย่อมทำให้เหล่าทหารดีตามไปด้วย แต่ถ้าผู้บังคับบัญชาไม่ดี ก็ย่อมทำให้เหล่าทหารไม่ดีตามไปด้วย และไม่มีสิ่งใดที่จะยังประโยชน์ ณ ที่อัลลอฮฺ เว้นแต่หัวใจที่บริสุทธิ์เท่านั้น**" (1 : 210)

37. ท่านอิบนุเราะญับ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

فَالْقَلْبُ السَّلِيمُ: هُوَ السَّالِمُ مِنَ الْآفَاتِ وَالْمَكْرُوهَاتِ كُلِّهَا، وَهُوَ الْقَلْبُ الَّذِي لَيْسَ فِيهِ سِوَى مَحَبَّةِ اللَّهِ وَمَا يُحِبُّهُ اللَّهُ، وَخَشْيَةِ اللَّهِ، وَخَشْيَةِ مَا يُبَاعِدُ مِنْهُ (1: 211)

ความว่า "**หัวใจที่บริสุทธิ์ คือ หัวใจที่ปราศจากโรคและสิ่งที่โสมมทุกประการ คือหัวใจที่ไม่มีสิ่งใดเว้นแต่ความรักต่ออัลลอฮฺ และชื่นชอบในสิ่งที่พระองค์ทรงชื่นชอบ รวมทั้งมีความเกรงกลัวต่อพระองค์และเกรงกลัวในสิ่งที่ทำให้เขาออกห่างจากพระองค์** " (1 : 211)

38. ท่านอิบนุเราะญับ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

فَإِنَّ أَعْمَالَ جَوَارِحِهِ لَا تَسْتَقِيمُ إِلَّا بِاسْتِقَامَةِ الْقَلْبِ (1: 211)

ความว่า “**แท้จริง การงานของร่างกายจะไม่สามารถยืนหยัดและมั่นคงได้ เว้นแต่ด้วยกับการยืนหยัดและมั่นคงของหัวใจ**” (1 : 211)

39. ท่านอัล-หะสัน อัล-บัศรีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

دَاوِ قَلْبَكَ؛ فَإِنَّ حَاجَةَ اللَّهِ إِلَى الْعِبَادِ صَلَاحُ قُلُوبِهِمْ (1: 211)

ความว่า “**จงเยียวยาหัวใจของท่านเถิด เพราะแท้จริงแล้ว สิ่งที่อัลลอฮฺทรงประสงค์จากปวงบ่าวก็คือ การที่พวกเขามีหัวใจที่ดี**” (1 : 211)

40. ท่านอิบนุเราะญับ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

فَلَا صَلَاحَ لِلْقُلُوبِ حَتَّى يَسْتَقِرَّ فِيهَا مَعْرِفَةُ اللَّهِ وَعَظَمَتُهُ وَمَحَبَّتُهُ وَخَشْيَتُهُ وَمَهَابَتُهُ وَرَجَاؤُهُ وَالتَّوَكُّلُ عَلَيْهِ، وَتَمْتَلِئَ مِنْ ذَلِكَ (1: 211)

ความว่า “**หัวใจจะดีไม่ได้ จนกว่าจะถูกจารึกด้วยการรู้จักอัลลอฮฺ ความยิ่งใหญ่ของพระองค์ ความรักต่อพระองค์ ความเกรงกลัวต่อพระองค์ การวอนขอต่อพระองค์ การเฝ้า**

หวังต่อพระองค์ และการมอบหมายต่อพระองค์ และเต็มเปี่ยมด้วยกับสิ่งเหล่านี้” (1 : 211)

41. ท่านอิบนุเราะญับ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

فَلَا صَلَاحَ لِلْقُلُوبِ حَتَّى يَكُونَ إِلَهُهَا الَّذِي تَأْلَهُهُ وَتَعْرِفُهُ وَتُحِبُّهُ وَتَخْشَاهُ هُوَ اللَّهَ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ (1: 211)

ความว่า “**หัวใจจะไม่ดี จนกว่าพระเจ้าที่มันให้การสักการะ ที่มันได้รู้จัก ที่มันได้ให้ความรัก และที่มันได้ยำเกรง คืออัลลอฮฺเพียงพระองค์เดียวโดยไม่มีภาคีใด ๆ สำหรับพระองค์**” (1 : 211)

42. ท่านอิบนุเราะญับ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

أَنَّ مَحَبَّةَ مَا يَكْرَهُهُ اللَّهُ، وَبُغْضَ مَا يُحِبُّهُ مُتَابَعَةٌ لِلْهَوَى (1: 212)

ความว่า “**แท้จริง การชื่นชอบในสิ่งที่อัลลอฮฺทรงมิชอบ และการรังเกียจในสิ่งที่พระองค์ทรงชื่นชอบ คือการคล้อยตามอารมณ์ใฝ่ต่ำ**” (1 : 212)

43. ท่านอัล-หะสัน อัล-บัศรีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

اعْلَمْ أَنَّكَ لَنْ تُحِبَّ اللَّهَ حَتَّى تُحِبَّ طَاعَتَهُ (1: 212)

ความว่า **“พึงทราบเถิด ท่านไม่ได้รักต่ออัลลอฮฺอย่างแท้จริง จนกว่าท่านจะรักในการปฏิบัติตามคำสั่งของพระองค์”** (1 : 212)

44. ท่าน ซุน-นูน เราะหิมะฮุลลอฮฺ ถูกถามว่า

مَتَى أُحِبُّ رَبِّي؟ قَالَ: إِذَا كَانَ مَا يُبْغِضُهُ عِنْدَكَ أَمَرَّ مِنَ الصَّبْرِ (1: 213)

ความว่า **“เมื่อใดที่ฉันรักพระเจ้าของฉัน(อย่างแท้จริง) ท่านได้ตอบว่า เมื่อสิ่งที่พระองค์ทรงมิชอบเป็นสิ่งที่ขื่นขมสำหรับตัวท่านยิ่งกว่าความอดทน”** (1 : 213)

45. ท่านบิชรฺ บิน อัส-สิรรีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

لَيْسَ مِنْ أَعْلَامِ الْحُبِّ أَنْ تُحِبَّ مَا يُبْغِضُهُ حَبِيبُكَ (1: 213)

ความว่า **“ไม่ใช่เครื่องหมายแห่งความรัก การที่ท่านได้รักในสิ่งที่คนรักของท่านรังเกียจ”** (1 : 213)

46. ท่านอบูยะอฺกูบ อัน-นัฮฺร่อญูรีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

كُلُّ مَنِ ادَّعَى مَحَبَّةَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَلَمْ يُوَافِقِ اللَّهَ فِي أَمْرِهِ، فَدَعَوَاهُ بَاطِلٌ (1: 213)

ความว่า **"ทุกคนที่อ้างว่ารักอัลลอฮฺ อัซซะวะญัลลา แต่มิได้ปฏิบัติสิ่งที่สอดคล้องกับคำสั่งใช้ของพระองค์ การกล่าวอ้างเช่นนั้นถือว่าโมฆะ"** (1 : 213)

47. ท่านยะหฺยา บินมุอาซ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

لَيْسَ بِصَادِقٍ مَنِ ادَّعَى مَحَبَّةَ اللَّهِ وَلَمْ يَحْفَظْ حُدُودَهُ (1: 213)

ความว่า **"ไม่ใช่คนที่อ้างว่ารักอัลลอฮฺอย่างสัจจริง การที่เขาไม่ได้รักษาขอบเขตของพระองค์"** (1 : 213)

48. ท่านอิบนุเราะญับ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

أَنَّ كُلَّ حَرَكَاتِ الْقَلْبِ وَالْجَوَارِحِ إِذَا كَانَتْ كُلُّهَا لِلَّهِ فَقَدْ كَمُلَ إِيمَانُ الْعَبْدِ بِذَلِكَ ظَاهِرًا وَبَاطِنًا، وَيَلْزَمُ مِنْ صَلَاحِ حَرَكَاتِ الْقَلْبِ صَلَاحُ حَرَكَاتِ الْجَوَارِحِ، فَإِذَا كَانَ الْقَلْبُ صَالِحًا لَيْسَ فِيهِ إِلَّا إِرَادَةُ اللَّهِ وَإِرَادَةُ مَا يُرِيدُهُ لَمْ تَنْبَعِثِ الْجَوَارِحُ إِلَّا فِيمَا يُرِيدُهُ اللَّهُ، فَسَارَعَتْ إِلَى مَا فِيهِ رِضَاهُ، وَكَفَّتْ عَمَّا يَكْرَهُهُ، وَعَمَّا يَخْشَى أَنْ يَكُونَ مِمَّا يَكْرَهُهُ وَإِنْ لَمْ يَتَيَقَّنْ ذَلِكَ (1: 213)

ความว่า **"แท้จริง ทุกการเคลื่อนไหวของหัวใจและอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย ถ้าทั้งหมดเป็นไปเพื่ออัลลอฮฺแล้ว อีหม่านของบ่าวคนหนึ่งย่อมสมบูรณ์ทั้งภายนอกและภายใน และหากการเคลื่อนไหวของหัวใจดีก็จะทำให้การเคลื่อนไหวของ**

ร่างกายดีตามไปด้วย ดังนั้น เมื่อใดหัวใจดี ไม่มีสิ่งใดอยู่ในมันเว้นแต่ความปรารถนาที่มีต่ออัลลอฮฺและปรารถนาในสิ่งที่พระองค์ปรารถจากตัวเขา อวัยวะต่างๆ ก็จะไม่ปฏิบัติสิ่งใดเว้นแต่เป็นสิ่งที่อัลลอฮฺปรารถนา และรีบไปสู่สิ่งที่พระองค์ทรงพอใจ ยับยั้งจากสิ่งที่พระองค์รังเกียจ และจากสิ่งที่เกรงว่าพระองค์จะรังเกียจหากไม่มั่นใจ (ว่าพระองค์รังเกียจหรือไม่) ในสิ่งนั้น” (1 : 213)

49. ท่านอัล-หะสัน อัล-บัศรีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

مَا ضَرَبْتُ (مَا نَظَرْتُ) بِبَصَرِي، وَلَا نَطَقْتُ بِلِسَانِي، وَلَا بَطَشْتُ بِيَدِي، وَلَا نَهَضْتُ عَلَى قَدَمِي حَتَّى أَنْظُرَ عَلَى طَاعَةٍ أَوْ عَلَى مَعْصِيَةٍ؟ فَإِنْ كَانَتْ طَاعَتُهُ تَقَدَّمَتْ، وَإِنْ كَانَتْ مَعْصِيَةً تَأَخَّرَتْ (1: 213)

ความว่า **“ฉันไม่เคยใช้สายตามองสิ่งใด ไม่เคยใช้ลิ้นพูดสิ่งใด ไม่เคยใช้มือจับสิ่งใด ไม่เคยใช้เท้าก้าวไป จนกว่าฉันจะมองดูก่อนว่ามันเป็นการเชื่อฟังอัลลอฮฺหรือการฝ่าฝืนพระองค์? หากเป็นการเชื่อฟังก็จะทำมัน แต่หากเป็นการฝ่าฝืนก็จะละทิ้งมัน”** (1 : 213)

50. ท่านอัล-ฟุฎ็อยลฺ บิน อิยาฎ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

الْحُبُّ أَفْضَلُ مِنَ الْخَوْفِ، أَلَا تَرَى إِذَا كَانَ لَكَ عَبْدَانِ أَحَدُهُمَا يُحِبُّكَ، وَالْآخَرُ يَخَافُكَ، فَالَّذِي يُحِبُّكَ مِنْهُمَا يَنْصَحُكَ شَاهِدًا كُنْتَ أَوْ غَائِبًا لِحُبِّهِ إِيَّاكَ، وَالَّذِي يَخَافُكَ عَسَى أَنْ يَنْصَحَكَ إِذَا شَهِدْتَ لِمَا يَخَافُ وَيَغُشُّكَ إِذَا غِبْتَ وَلَا يَنْصَحُكَ (219 :1)

ความว่า **"ความรักย่อมดีกว่าความกลัว ท่านไม่เห็นหรอกหรือว่า หากท่านมีบ่าวสองคน บ่าวคนหนึ่งรักท่านและอีกคนกลัวท่าน สำหรับบ่าวที่รักท่านเขาก็จะซื่อสัตย์ต่อท่านทั้งต่อหน้าท่านและลับหลังเพราะเขารักท่าน แต่สำหรับบ่าวที่กลัวท่าน บางทีเขาอาจจะซื่อสัตย์ต่อท่านเมื่ออยู่ต่อหน้าท่านเพราะกลัวท่าน และเขาอาจจะทรยศต่อท่านตอนท่านไม่อยู่และจะไม่ซื่อสัตย์ต่อท่าน"** (1 : 219)

51. ท่านอัล-หะสัน อัล-บัศรีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

إِنَّكَ لَنْ تَبْلُغَ حَقَّ نَصِيحَتِكَ لِأَخِيكَ حَتَّى تَأْمُرَهُ بِمَا تَعْجِزُ عَنْهُ (224:1)

ความว่า **"ท่านไม่สามารถบรรลุถึงแก่นแท้ของการตักเตือนต่อพี่น้องของท่าน จนกว่าท่านจะชวนให้เขาทำสิ่งที่ท่านทำไม่ได้"** (1 : 224)

52. ท่านมะอฺมัรฺ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

أَنْصَحُ النَّاسِ لَكَ مَنْ خَافَ اللَّهَ فِيكَ (225:1)

ความว่า “**ผู้ที่จริงใจที่สุดกับท่าน คือ คนที่กลัวอัลลอฮฺในการปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมต่างๆ กับท่าน**” (1 : 225)

53. **ชาวสะลัฟบางท่าน เราะหิมะฮุลลอฮฺ** ได้กล่าวว่า

مَنْ وَعَظَ أَخَاهُ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ، فَهِيَ نَصِيحَةٌ، وَمَنْ وَعَظَهُ عَلَى رُؤُوسِ النَّاسِ فَإِنَّمَا وَبَّخَهُ (225:1)

ความว่า “**ผู้ใดตักเตือนพี่น้องของเขาตัวต่อตัวนั้นคือการนะศีหะฮฺ(ที่แท้จริง) และผู้ใดตักเตือนพี่น้องของเขาต่อหน้าผู้คนนั้นคือการต่อว่าเขา**” (1 : 225)

54. **ท่านอัล-ฟุฎ็อยลฺ บิน อิยาฎ เราะหิมะฮุลลอฮฺ** ได้กล่าวว่า

الْمُؤْمِنُ يَسْتُرُ وَيَنْصَحُ، وَالْفَاجِرُ يَهْتِكُ وَيُعَيِّرُ (225:1)

ความว่า “**ผู้ศรัทธาจะปิดบังและตักเตือน ส่วนคนชั่วจะเปิดเผยและแฉ**” (1 : 225)

55. **ท่านอิบนุเราะญับ เราะหิมะฮุลลอฮฺ** ได้กล่าวว่า

أَنَّ جَمِيعَ مَا يَحْتَاجُ إِلَيْهِ الْمُسْلِمُونَ فِي دِينِهِمْ لَابُدَّ أَنْ يُبَيِّنَهُ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ الْعَزِيزِ، وَيُبَلِّغُ ذَلِكَ رَسُولُهُ عَنْهُ، فَلَا حَاجَةَ بَعْدَ هَذَا لِأَحَدٍ فِي السُّؤَالِ، فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَعْلَمُ بِمَصَالِحِ عِبَادِهِ مِنْهُمْ، فَمَا كَانَ فِيهِ هِدَايَتُهُمْ وَنَفْعُهُمْ، فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَابُدَّ أَنْ يُبَيِّنَهُ لَهُمُ ابْتِدَاءً مِنْ غَيْرِ سُؤَالٍ (243:1)

ความว่า “**ทุกสิ่งที่ผู้ศรัทธาต้องการ(รู้)ในเรื่องราวศาสนานั้น อัลลอฮฺได้ชี้แจงไว้หมดแล้วในอัลกุรอาน และท่านเราะสูลุลลอฮฺก็ได้เผยแพร่ไว้หมดแล้วเช่นเดียวกัน หลังจากนั้นจึงไม่มีความจำเป็นต้องถาม เพราะอัลลอฮฺทรงรอบรู้ถึงประโยชน์ของปวงบ่าวมากกว่าตัวพวกเขาเอง หากสิ่งใดคือทางนำ และเป็นประโยชน์ต่อพวกเขา จำเป็นที่อัลลอฮฺ ตะอาลา จะอธิบายมันต่อพวกเขาตั้งแต่แรกโดยไม่ต้องถาม**” (1 : 243)

56. ท่านอิบนุอุมัรฺ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ ได้กล่าวว่า

لَا تَسْأَلُوا عَمَّا لَمْ يَكُنْ، فَإِنِّي سَمِعْتُ عُمَرَ لَعَنَ السَّائِلَ عَمَّا لَمْ يَكُنْ (245:1)

ความว่า “**พวกท่านอย่าได้ถามในสิ่งที่มันยังไม่เกิดขึ้น เพราะฉันได้ยินท่านอุมัรฺ บินอัล-คือฏฏอบประณามคนที่ถามในสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น**” (1 : 245)

57. **ท่านอัล-เอาซาอีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ** ได้กล่าวว่า

إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يُحْرِمَ عَبْدَهُ بَرَكَةَ الْعِلْمِ، أَلْقَى عَلَى لِسَانِهِ الْمَغَالِيطَ، فَلَقَدْ رَأَيْتُهُمْ أَقَلَّ النَّاسِ عِلْمًا (247:1)

ความว่า "**เมื่ออัลลอฮฺทรงประสงค์ที่จะไม่ให้บ่าวของพระองค์ได้รับความจำเริญในความรู้ พระองค์ก็จะทรงให้ลิ้นของเขามีความผิดด้วยกับการไถ่ถาม ซึ่งฉันเห็นว่าพวกเขาเหล่านั้นเป็นคนที่มีความรู้น้อยที่สุด**" (1 : 247)

58. **ท่านมาลิก เราะหิมะฮุลลอฮฺ** ได้กล่าวว่า

الْمِرَاءُ وَالْجِدَالُ فِي الْعِلْمِ يَذْهَبُ بِنُورِ الْعِلْمِ مِنْ قَلْبِ الرَّجُلِ (248:1)

ความว่า "**การทะเลาะและโต้เถียงในความรู้นั้น จะทำให้รัศมีของความรู้หลุดหายไปจากหัวใจของคนคนหนึ่ง**" (1 : 248)

59. **ท่านมาลิก เราะหิมะฮุลลอฮฺ** ได้กล่าวว่า

الْمِرَاءُ فِي الْعِلْمِ يُقَسِّي الْقَلْبَ، وَيُوَرِّثُ الضِّغْنَ (248:1)

ความว่า "**การโต้เถียงในความรู้นั้น จะทำให้หัวใจมีความแข็งกระด้าง และจะสร้างความบาดหมางระหว่างกัน**" (1 : 248)

60. **ท่านอิมามอะหฺมัด เราะหิมะฮุลลอฮฺ** ได้กล่าวว่า

أَعْمَالُ الْبِرِّ يَعْمَلُهَا الْبَرُّ وَالْفَاجِرُ، وَأَمَّا الْمَعَاصِي، فَلَا يَتْرُكُهَا إِلَّا صِدِّيقٌ (252:1)

ความว่า "**การงานที่ดีทั้งคนดีและคนชั่วก็ปฏิบัติ แต่การงานที่ฝ่าฝืน ไม่มีใครที่จะละทิ้งมันได้เว้นแต่คนที่มีความสัจจริงเท่านั้น**" (1 : 252)

61. **ท่านอัล-หะสัน อัล-บัศรีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ** ได้กล่าวว่า

مَا عَبَدَ الْعَابِدُونَ بِشَيْءٍ أَفْضَلَ مِنْ تَرْكِ مَا نَهَاهُمُ اللَّهُ عَنْهُ (253 :1)

ความว่า "**บรรดาคนเคร่งครัดจะไม่ปฏิบัติอิบาดะฮฺใดที่ดีไปกว่าการละทิ้งในสิ่งที่อัลลอฮฺทรงห้ามพวกเขา**" (1 : 253)

62. **ท่านมัยมูน บิน มิฮฺรอน เราะหิมะฮุลลอฮฺ** ได้กล่าวว่า

ذِكْرُ اللَّهِ بِاللِّسَانِ حَسَنٌ، وَأَفْضَلُ مِنْهُ أَنْ يَذْكُرَ اللَّهَ الْعَبْدُ عِنْدَ الْمَعْصِيَةِ فَيُمْسِكَ عَنْهَا. (253 :1)

ความว่า "**การรำลึกถึงอัลลอฮฺด้วยลิ้นเป็นสิ่งดีงาม แต่สิ่งที่ดีกว่านั้นคือ การที่บ่าวคนหนึ่งได้รำลึกถึงอัลลอฮฺในขณะที่เขาจะทำความชั่วแล้วเขาก็ยับยั้งตนไม่ลงมือกระทำมัน**" (1 : 253)

63. **ท่านวะฮับ บิน อัล-วัรดฺ เราะหิมะฮุลลอฮฺ** ได้กล่าวว่า

لَوْ قُمْتَ مَقَامَ هَذِهِ السَّارِيَةِ لَمْ يَنْفَعْكَ شَيْءٌ حَتَّى تَنْظُرَ مَا يَدْخُلُ بَطْنَكَ حَلَالٌ أَوْ حَرَامٌ. (1: 263)

ความว่า **"แม้ว่าท่านได้อยู่ในสถานะที่สูงส่งเช่นนี้ ก็ไม่มีประโยชน์อันใด จนกว่าท่านจะให้ความสำคัญต่อสิ่งที่จะเข้าไปในท้องของท่านว่ามันหะลาลหรือหะรอม"** (1 : 263)

64. **ท่านสะอัด บิน อบี วักกอศ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ** ถูกถามว่า

تُسْتَجَابُ دَعْوَتُكَ مِنْ بَيْنِ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ فَقَالَ: مَا رَفَعْتُ إِلَى فَمِي لُقْمَةً إِلَّا وَأَنَا عَالِمٌ مِنْ أَيْنَ مَجِيئُهَا، وَمِنْ أَيْنَ خَرَجَتْ. (1:275)

ความว่า **ทำไมการวิงวอนของท่านถึงถูกตอบรับมากกว่าเศาะหาบะฮฺของท่านเราะสูลุลลอฮฺ ศ็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสัลลัม ท่านอื่น? ท่านได้ตอบว่า "ฉันไม่เคยนำอาหารคำใดเข้าปากฉัน เว้นแต่ฉันต้องรู้ว่ามันมาจากไหน และจากแหล่งใด"** (1 : 275)

65. **ท่านวะฮับ บิน มุนับบิฮฺ เราะหิมะฮุลลอฮฺ** ได้กล่าวว่า

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَسْتَجِيبَ اللَّهُ دَعْوَتَهُ، فَلْيُطِبْ طُعْمَتَهُ. (1: 275)

ความว่า **“ผู้ใดที่ปรารถนาให้การวิงวอนของเขาเป็นที่ตอบรับจากอัลลอฮฺ ก็จงคัดสรรอาหารที่ดีสำหรับตัวเขา(ที่มันหะลาล)”** (1 : 275)

66. ท่านวะฮับ บิน มุนับบิฮฺ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

مَثَلُ الَّذِي يَدْعُو بِغَيْرِ عَمَلٍ، كَمَثَلِ الَّذِي يَرْمِي بِغَيْرِ وَتَرٍ (1: 276)

ความว่า **“อุปมาผู้ที่วิงวอนขอโดยปราศจากการทำอะมัล อุปไมยผู้ที่ยิงธนูโดยปราศจากสายธนู”** (1 : 276)

67. ท่านอบู ซัรฺ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ ได้กล่าวว่า

يَكْفِي مَعَ الْبِرِّ مِنَ الدُّعَاءِ مِثْلُ مَا يَكْفِي الطَّعَامَ مِنَ الْمِلْحِ. (1: 276)

ความว่า **“การทำความดีต้องการดุอาอ์ให้เพียงพอเท่า ๆ กับการที่อาหารต้องการเกลือ”** (1 : 276)

68. ท่านอิบนุ เราะญับ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

فَإِنَّ الْحَلَالَ الْمَحْضَ لَا يَحْصُلُ لِمُؤْمِنٍ فِي قَلْبِهِ مِنْهُ رَيْبٌ (1: 280)

ความว่า **“สิ่งที่หะลาลจริง ๆ นั้น จะไม่เกิดขึ้นในหัวใจผู้ศรัทธาที่มีความรู้สึกเคลือบแคลงในหัวใจ”** (1 : 280)

69. **ท่านหัสสาน บิน อบี สินาน เราะหิมะฮุลลอฮฺ** ได้กล่าวว่า

مَا شَيْءٌ أَهْوَنُ مِنَ الْوَرَعِ، إِذَا رَابَكَ شَيْءٌ، فَدَعْهُ (1 :280)

ความว่า **"ไม่มีสิ่งใดที่จะมีความง่ายดายไปกว่าการรักษาตัวเองให้อยู่ในกรอบของอัลลอฮฺ(วะเราะอฺ) เมื่อท่านรู้สึกเคลือบแคลงใจต่อสิ่งใด ก็จงทิ้งมันเสีย** (1 : 280)

70. **ท่านอิบนุ เราะญับ เราะหิมะฮุลลอฮฺ** ได้กล่าวว่า

أَنَّ الْخَيْرَ تَطْمَئِنُّ بِهِ الْقُلُوبُ، وَالشَّرَّ تَرْتَابُ بِهِ، وَلَا تَطْمَئِنُّ إِلَيْهِ (1: 284)

ความว่า **"แท้จริง ความดีงามนั้นจะเป็นที่สงบสุขของหัวใจ ส่วนความชั่วร้ายนั้นจะสร้างความเคลือบแคลงใจต่อมัน และมันจะไม่มีความสงบสุขใด ๆ เลย"** (1 : 284)

71. **ท่านอิบนุ เราะญับ เราะหิมะฮุลลอฮฺ** ได้กล่าวว่า

وَعَلَامَةُ الصِّدْقِ أَنَّهُ تَطْمَئِنُّ بِهِ الْقُلُوبُ، وَعَلَامَةُ الْكَذِبِ أَنَّهُ تَحْصُلَ بِهِ الرِّيبَةُ، فَلَا تَسْكُنُ الْقُلُوبُ إِلَيْهِ، بَلْ تَنْفِرُ مِنْهُ. (1: 285)

ความว่า **"สัญญาณแห่งความสัจจริงคือการที่หัวใจมีความสงบ ส่วนสัญญาณแห่งความมดเท็จคือความสงสัย โดยที่**

หัวใจจะไม่สงบนิ่งกับมัน ทว่าจะหลีกหนีออกจากมันด้วยซ้ำ” (1 : 285)

72. **ผู้รู้บางท่าน เราะหิมะฮุลลอฮฺ** ได้กล่าวว่า

إِذَا تَكَلَّمْتَ، فَاذْكُرْ سَمْعَ اللَّهِ لَكَ، وَإِذَا سَكَتَّ، فَاذْكُرْ نَظَرَهُ إِلَيْكَ. (290:1)

ความว่า **“เมื่อท่านพูดก็จงรำลึกเถิดว่าอัลลอฮฺทรงได้ยินท่าน และเมื่อท่านนิ่งเงียบก็จงรำลึกเถิดว่าพระองค์กำลังมองดูท่านอยู่”** (1 : 290)

73. **ท่านอุมัรฺ บิน อับดุลอะซีซ เราะหิมะฮุลลอฮฺ** ได้กล่าวว่า

مَنْ عَدَّ كَلَامَهُ مِنْ عَمَلِهِ، قَلَّ كَلَامُهُ إِلَّا فِيمَا يَعْنِيهِ. (291:1)

ความว่า **“ใครที่นับว่าคำพูดของตนเป็นส่วนหนึ่งจากการกระทำ เขาย่อมต้องพูดน้อยเว้นแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตัวเขาเท่านั้น”** (1 : 291)

74. **ท่านอัล-หะสัน อัล-บัศรีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ** ได้กล่าวว่า

مِنْ عَلَامَةِ إِعْرَاضِ اللَّهِ تَعَالَى عَنِ الْعَبْدِ، أَنْ يَجْعَلَ شُغْلَهُ فِيمَا لَا يَعْنِيهِ. (1: 294)

ความว่า **“หนึ่งในสัญญาณการอัลลอฮฺไม่สนใจต่อบ่าวคนหนึ่ง คือ พระองค์จะให้เขาหมกหมุ่นกับสิ่งที่ไม่ก่อประโยชน์ต่อตัวเขา”** (1 : 294)

75. ท่านอับดุลลอฮฺ บิน เราะวาหะฮฺ และท่านอบู อัดดัรดาอ์ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุมา ได้กล่าวว่า

الْإِيمَانُ كَالْقَمِيصِ، يَلْبَسُهُ الْإِنْسَانُ تَارَةً، وَيَخْلَعُهُ تَارَةً أُخْرَى. (1: 303)

ความว่า **“ความศรัทธานั้นเปรียบดั่งเสื้อผ้า บางทีคนก็สวมใส่และบางทีคนก็ถอดมันไป”** (1 : 303)

76. ท่านอัล-ฟุฎ็อยลฺ บิน อิยาฎ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

إِنْ كُنْتَ تُحِبُّ أَنْ يَكُونَ النَّاسُ مِثْلَكَ، فَمَا أَدَّيْتَ النَّصِيحَةَ لِرَبِّكَ، كَيْفَ وَأَنْتَ تُحِبُّ أَنْ يَكُونُوا دُونَكَ؟ !. (1: 309)

ความว่า **“ถ้าท่านชื่นชอบให้ผู้คนเป็นเหมือนตัวท่าน นั่นก็ยังถือว่าท่านไม่ได้จริงใจในการนะศีหะฮฺเพื่ออัลลอฮฺอีก แล้ว (ลองคิดดูว่า)มันจะแย่ขนาดไหน ถ้าหากว่าท่านชื่นชอบเพียงแค่ ให้คนอื่นมีสถานะที่ต่ำกว่าท่าน?!”** (1 : 309)

77. ท่านอัน-นะเคาะอีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

يَهْلَكُ النَّاسُ فِي فُضُولِ الْمَالِ وَالْكَلَامِ. (1: 339)

ความว่า **"มนุษย์จะประสบกับความพินาศด้วยกับความมากมายของทรัพย์สินและคำพูด"** (1 : 339)

78. **อิบนุ เราะญับ เราะหิมะฮุลลอฮฺ** ได้กล่าวว่า

فَإِنَّ الْإِكْثَارَ مِنَ الْكَلَامِ الَّذِي لَا حَاجَةَ إِلَيْهِ يُوجِبُ قَسَاوَةَ الْقَلْبِ (1: 339)

ความว่า **"การพูดมากโดยไม่จำเป็นนั้น จะส่งผลให้หัวใจมีความแข็งกระด้าง"** (1 : 339)

79. **ท่าน อุมัรฺ เราะหิมะฮุลลอฮฺ** ได้กล่าวว่า

مَنْ كَثُرَ كَلَامُهُ، كَثُرَ سَقْطُهُ، وَمَنْ كَثُرَ سَقْطُهُ، كَثُرَتْ ذُنُوبُهُ، وَمَنْ كَثُرَتْ ذُنُوبُهُ، كَانَتِ النَّارُ أَوْلَى (1: 339)

ความว่า **"คนที่พูดมากย่อมผิดมาก คนผิดมากก็บาปมาก และคนที่บาปมากนรกย่อมคู่ควรแก่เขา"** (1 : 339)

80. **ท่านอิบนุมัสอูด เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ** ได้กล่าวว่า

وَاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ، مَا عَلَى الْأَرْضِ أَحَقُّ بِطُولِ سِجْنٍ مِنَ اللِّسَانِ (1:340)

ความว่า **"ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ ผู้ที่ไม่มีพระเจ้าอื่นใดอื่นจากพระองค์ ไม่มีสิ่งใดบนโลกนี้ที่ต้องควบคุมให้ดีประหนึ่งการขังลืมมากไปกว่าลิ้น"** (1 : 340)

81. ท่านญะอฺฟัรฺ บิน มุหัมมัด เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

الْغَضَبُ مِفْتَاحُ كُلِّ شَرٍّ. (1: 363)

ความว่า "**ความโกรธ คือ กุญแจไขสู่ทุกความชั่วร้าย** " (1 : 363)

82. ท่านอุมัร บินอับดิลอะซีซ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ عُصِمَ مِنَ الْهَوَى، وَالْغَضَبِ، وَالطَّمَعِ. (1: 368)

ความว่า "**ผู้ที่ได้รับความคุ้มครองให้พ้นจากอารมณ์ใฝ่ต่ำ ความโกรธ และความโลภมาก ย่อมได้รับชัยชนะอย่างแน่นอน**" (1 : 368)

83. ท่านฏ็อลกฺ บิน หะบีบ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

التَّقْوَى أَنْ تَعْمَلَ بِطَاعَةِ اللَّهِ عَلَى نُورٍ مِنَ اللَّهِ، تَرْجُو ثَوَابَ اللَّهِ، وَأَنْ تَتْرُكَ مَعْصِيَةَ اللَّهِ عَلَى نُورٍ مِنَ اللَّهِ تَخَافُ عِقَابَ اللَّهِ. (400:1)

ความว่า "**ความยำเกรง คือ การที่ท่านได้ปฏิบัติตามคำสั่งของอัลลอฮฺด้วยกับข้อชี้นำของพระองค์ โดยหวังผลบุญจากพระองค์ และคือการที่ท่านได้ละทิ้งการฝ่าฝืนต่ออัลลอฮฺ**

ด้วยกับข้อชี้นำของพระองค์โดยเกรงกลัวการลงโทษของพระองค์” (1 : 400)

84. ท่านอัช-ชาฟิอีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

أَعَزُّ الْأَشْيَاءِ ثَلَاثَةٌ: الْجُودُ مِنْ قِلَّةٍ، وَالْوَرَعُ فِي خَلْوَةٍ، وَكَلِمَةُ الْحَقِّ عِنْدَ مَنْ يُرْجَى أَوْ يُخَافُ (1:408)

ความว่า “**สิ่งที่หนักหนาที่สุดมีอยู่ 3 ประการ ได้แก่ 1.ความใจบุญขณะที่ยากจน 2.มีความวะเราะอฺ(ยำเกรง)ขณะอยู่ตามลำพัง 3.การพูดความจริงต่อผู้ที่ท่านต้องขอความช่วยเหลือหรือต่อคนที่ท่านเกรงกลัว**” (1 : 408)

85. ท่านอิบนุ เราะญับ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

وَسُئِلَ الْجُنَيْدُ بِمَ يُسْتَعَانُ عَلَى غَضِّ الْبَصَرِ، قَالَ بِعِلْمِكَ أَنَّ نَظَرَ اللَّهِ إِلَيْكَ أَسْبَقُ مِنْ نَظَرِكَ إِلَى مَا تَنْظُرُهُ (1:409)

ความว่า “**มีคนถามท่านอัล-ญุนัยดฺ ว่า อะไรที่ช่วยให้ท่านสามารถลดสายตาลงต่ำได้(ไม่มองสิ่งที่หะรอม)? ท่านได้กล่าวว่า การที่ท่านตระหนักว่าอัลลอฮฺนั้นมองมายังท่านก่อนที่สายตาของท่านจะมองไปยังสิ่งนั้นเสียอีก**” (1 : 409)

86. ท่านอบู สุลัยมาน เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

إِنَّ الْخَاسِرَ مَنْ أَبْدَى لِلنَّاسِ صَالِحَ عَمَلِهِ، وَبَارَزَ بِالْقَبِيحِ مَنْ هُوَ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ (1: 411)

ความว่า "**คนที่ขาดทุน คือ คนที่เปิดเผยความดีของตนให้คนอื่นเห็น แต่กลับเปิดเผยความเลวทรามต่อผู้ที่ใกล้ชิดเขายิ่งกว่าเส้นเลือดชีวิตของเขาเสียอีก**" (1 : 411)

87. ท่านมาลิก บิน ดีนารฺ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

الْبُكَاءُ عَلَى الْخَطِيئَةِ يَحُطُّ الْخَطَايَا كَمَا يَحُطُّ الرِّيحُ الْوَرَقَ الْيَابِسَ (424:1)

ความว่า "**การร่ำไห้ต่อความผิดทำให้ความผิดบาปได้หลุดร่วง ดั่งการหลุดร่วงของใบไม้แห้งที่ถูกลมพัดไป**" (1 : 424)

88. ท่านอิบนุ มัสอูด เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ ได้กล่าวว่า

إِنَّ الْمُؤْمِنَ يَرَى ذُنُوبَهُ كَأَنَّهُ فِي أَصْلِ جَبَلٍ يَخَافُ أَنْ يَقَعَ عَلَيْهِ، وَإِنَّ الْفَاجِرَ يَرَى ذُنُوبَهُ كَذُبَابٍ طَارَ عَلَى أَنْفِهِ فَقَالَ بِهِ هَكَذَا (1: 437)

ความว่า "**ผู้ศรัทธานั้นเห็นความผิดของตัวเอง ราวกับว่าเขากำลังนั่งอยู่เชิงเขาโดยเกรงว่ามันอาจจะถล่มลงมาทับเขาได้ทุกเมื่อ ในขณะที่คนชั่วจะเห็นความผิดของตัวเองราวกับว่า**

มันเป็นแค่แมลงวันตัวหนึ่งที่บินมาเกาะอยู่บนจมูกของเขา เขาเพียงแค่เอามือปัดมันให้บินหนีไปเท่านั้น” (1 : 437)

89. ท่านอิบนุ เอานฺ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

لَا تَثِقْ بِكَثْرَةِ الْعَمَلِ، فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي أَيُقْبَلُ مِنْكَ أَمْ لَا، وَلَا تَأْمَنْ ذُنُوبَكَ، فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي كُفِّرَتْ عَنْكَ أَمْ لَا، إِنَّ عَمَلَكَ مَغِيبٌ عَنْكَ كُلُّهُ (1: 438)

ความว่า “**อย่าได้มั่นใจในความมากมายของอะมัลที่ได้ทำ เพราะท่านไม่สามารถรู้ได้เลยว่ามันจะถูกตอบรับหรือไม่ และอย่าได้รู้สึกปลอดภัยจากความผิดบาปของตัวเอง เพราะตัวท่านไม่สามารถรู้ได้เลยว่ามันจะถูกลบล้างไป หรือไม่ อะมัลทั้งหมดของท่านล้วนเป็นสิ่งที่เร้นลับจากตัวท่าน**” (1 : 438)

90. ท่านเกาะตาดะฮฺ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

مَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَكُنْ مَعَهُ، وَمَنْ يَكُنِ اللَّهُ مَعَهُ، فَمَعَهُ الْفِئَةُ الَّتِي لَا تُغْلَبُ، وَالْحَارِسُ الَّذِي لَا يَنَامُ، وَالْهَادِي الَّذِي لَا يَضِلُّ. (1:471)

ความว่า “**คนที่ยำเกรงต่ออัลลอฮฺพระองค์ก็จะทรงร่วมกับเขา และคนที่อัลลอฮฺทรงอยู่ร่วมกับเขาก็ย่อมมีกลุ่มผู้ที่ไม่มีวันปราชัยคอยคุ้มครอง ผู้รักษาความปลอดภัยที่ไม่มีวันหลับ และผู้นำทางที่จะไม่หลงทาง**” (1 : 471)

91. ท่านอบู อัด-ดัรดาอ์ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ ได้กล่าวว่า

ادْعُ اللَّهَ فِي يَوْمِ سَرَّائِكَ لَعَلَّهُ أَنْ يَسْتَجِيبَ لَكَ فِي يَوْمِ ضَرَّائِكَ. (1: 476)

ความว่า “**จงขอดุอาอ์ต่ออัลลอฮฺในวันที่ท่านสุขสบาย เพื่อว่าพระองค์จะทรงตอบรับดุอาอฺของท่านในวันที่ท่านเดือดร้อน**” (1 : 476)

92. ชาวสะลัฟบางท่าน เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

يَا رَبِّ عَجِبْتُ لِمَنْ يَعْرِفُكَ كَيْفَ يَرْجُو غَيْرَكَ، وَعَجِبْتُ لِمَنْ يَعْرِفُكَ كَيْفَ يَسْتَعِينُ بِغَيْرِكَ. (1: 482)

ความว่า “**โอ้อัลลอฮฺ ฉันแปลกใจต่อคนที่รู้จักพระองค์ เขาไปวอนขอต่อผู้อื่นได้อย่างไร ฉันแปลกใจต่อคนที่รู้จักพระองค์เขาไปขอความช่วยเหลือต่อผู้อื่นได้อย่างไร**” (1 : 482)

93. ท่านอิบนุ อับบาส เราะฎิยัลลอฮุอันฮุมา ได้กล่าวว่า

الْحَيَاءُ وَالْإِيمَانُ فِي قَرَنٍ، فَإِذَا نُزِعَ الْحَيَاءُ، تَبِعَهُ الْآخَرُ (1: 499)

ความว่า “**ความละอายและความศรัทธาเป็นของคู่กัน เมื่อความละอายหายไป ความศรัทธาก็จะตามไปด้วย**” (1 : 499)

94. ชาวสะลัฟบางท่าน เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

وَقَدْ سُئِلَ عَنِ الْمُرُوءَةِ فَقَالَ: أَنْ لَا تَعْمَلَ فِي السِّرِّ شَيْئًا تَسْتَحْيِي مِنْهُ فِي الْعَلَانِيَةِ (1: 503)

ความว่า “**มีคนถามถึงความหมายของ มุรูอะฮฺ (บุคลิกภาพที่สูงส่งของมุอ์มิน) ท่านได้ตอบว่า คือการที่ว่า แม้ท่านจะอยู่ในที่ลับก็ตาม ท่านก็ไม่กล้ากระทำสิ่งที่ท่านละอายจะทำมันตอนที่ท่านอยู่ในที่เปิดเผย**” (1 : 503)

95. ท่านอิบนุ เราะญับ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

فَمَتَى اسْتَقَامَ الْقَلْبُ عَلَى مَعْرِفَةِ اللَّهِ، وَعَلَى خَشْيَتِهِ، وَإِجْلَالِهِ، وَمَهَابَتِهِ، وَمَحَبَّتِهِ، وَإِرَادَتِهِ، وَرَجَائِهِ، وَدُعَائِهِ، وَالتَّوَكُّلِ عَلَيْهِ، وَالْإِعْرَاضِ عَمَّا سِوَاهُ، اسْتَقَامَتِ الْجَوَارِحُ كُلُّهَا عَلَى طَاعَتِهِ، فَإِنَّ الْقَلْبَ هُوَ مَلِكُ الْأَعْضَاءِ، وَهِيَ جُنُودُهُ، فَإِذَا اسْتَقَامَ الْمَلِكُ، اسْتَقَامَتْ جُنُودُهُ وَرَعَايَاهُ (1: 512)

ความว่า “**เมื่อใดก็ตามที่หัวใจยืนหยัดต่อการรู้จักอัลลอฮฺ ต่อการเกรงกลัว การให้เกียรติ ความหวาดหวั่น ความรัก ความหวัง การปรารถนา การวิงวอน การมอบหมายต่อพระองค์รวมถึงการผินหลังให้สิ่งอื่นนอกจากพระองค์แล้ว**

อวัยวะทุกส่วนของร่างกายก็จะปฏิบัติตามคำสั่งของพระองค์ เพราะหัวใจคือผู้บังคับบัญชาของอวัยวะต่าง ๆ ส่วนอวัยวะเปรียบเสมือนเป็นทหารของผู้บังคับบัญชา ดังนั้นเมื่อผู้บังคับบัญชาได้ยืนหยัดมั่นคงแล้ว ย่อมทำให้เหล่าทหารและบริวารของมันยืนหยัดและมั่นคงตามไปด้วย" (1 : 512)

96. ท่านอิบนุ มัสอูด เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ ได้กล่าวว่า

الْقُرْآنُ شَافِعٌ مُشَفَّعٌ وَمَاحِلٌ مُصَدَّقٌ، فَمَنْ جَعَلَهُ أَمَامَهُ، قَادَهُ إِلَى الْجَنَّةِ، وَمِنْ جَعَلَهُ خَلْفَ ظَهْرِهِ، قَادَهُ إِلَى النَّارِ. (2 :26)

ความว่า "**อัลกุรอาน คือ ผู้ช่วยเหลือและผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ช่วยเหลือ และเป็นทนายที่เชื่อถือได้ ผู้ใดที่ให้อัลกุรอานเป็นผู้นำเขา อัลกุรอานย่อมนำทางไปสู่สวนสวรรค์ ส่วนผู้ใดทิ้งอัลกุรอานไว้เบื้องหลัง อัลกุรอานก็จะดึงเขาไปสู่ไฟนรก**" (2 : 26)

97. ท่านอิบนุ เราะญับ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

وَكَانَ بَعْضُ السَّلَفِ يَبْكِي، وَيَقُولُ: لَيْسَ لِي نَفْسَانِ، إِنَّمَا لِي نَفْسٌ وَاحِدَةٌ، إِذَا ذَهَبَتْ لَمْ أَجِدْ أُخْرَى. (2: 30)

ความว่า **“ชาวสะลัฟบางท่านได้ร้องไห้แล้วได้กล่าวว่า ฉันไม่ได้มีสองชีวิต ชีวิตของฉันมีเพียงหนึ่งเดียว หากมันได้ล่วงลับไปฉันก็จะไม่อาจพบชีวิตอื่นอีก”** (2 : 30)

98. ท่านบักรฺ อัล-มุซะนีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

يَا ابْنَ آدَمَ، إِنْ أَرَدْتَ أَنْ تَعْلَمَ قَدْرَ مَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْكَ، فَغَمِّضْ عَيْنَيْكَ. (2: 76)

ความว่า **“โอ้มนุษย์เอ๋ย หากท่านอยากรู้ว่าอัลลอฮฺทรงให้ความโปรดปรานแก่ตัวท่านมากน้อยเพียงใด ให้ลองหลับตาทั้งสองของท่านเถิด”** (2 : 76)

99. ท่านกะอับ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ ได้กล่าวว่า

لَأَنْ أَبْكِيَ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَتَصَدَّقَ بِوَزْنِي ذَهَبًا. (2:92)

ความว่า **“การที่ฉันได้ร่ำไห้เนื่องด้วยเกรงกลัวต่ออัลลอฮฺเป็นที่รักสำหรับฉันยิ่งกว่าการที่ได้บริจาคทองคำเท่ากับน้ำหนักตัวฉันเสียอีก”** (2 : 92)

100. ท่านอัล-หะสัน อัล-บัศรีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

اللِّسَانُ أَمِيرُ الْبَدَنِ، فَإِذَا جَنَى عَلَى الْأَعْضَاءِ شَيْئًا، جَنَتْ، وَإِذَا عَفَّ عَفَّتْ. (2: 148)

ความว่า "**ลิ้นคือผู้ควบคุมร่างกาย ดังนั้นหากมันได้ไปละเมิดต่ออวัยวะต่าง ๆ ก็เท่ากับร่างกายได้ละเมิดด้วย แต่หากมันถูกรักษาไว้ไม่ละเมิด อวัยวะต่าง ๆ ก็จะถูกรักษาเช่นกัน**" (2 : 148)

101. ท่านยะหฺยา บินอบี กะษีรฺ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

مَا صَلُحَ مَنْطِقُ رَجُلٍ إِلَّا عَرَفْتُ ذَلِكَ فِي سَائِرِ عَمَلِهِ، وَلَا فَسَدَ مَنْطِقُ رَجُلٍ قَطُّ، إِلَّا عَرَفْتُ ذَلِكَ فِي سَائِرِ عَمَلِهِ. (2: 148)

ความว่า "**ไม่มีคำพูดที่ดีของคนใด นอกจากฉันรู้ได้จากการกระทำของเขา และไม่มีคำพูดที่ไม่ดีของคนใด นอกจากฉันรู้ได้จากการกระทำของเขาเช่นกัน**" (2 : 148)

102. ท่านยูนุส บิน อุบัยดฺ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

مَا رَأَيْتُ أَحَدًا لِسَانُهُ مِنْهُ عَلَى بَالٍ إِلَّا رَأَيْتُ ذَلِكَ صَلَاحًا فِي سَائِرِ عَمَلِهِ. (2: 149)

ความว่า “**ฉันไม่เคยเห็นคนใดที่ลิ้นของเขาอยู่ภายใต้ความตระหนักคิดอยู่เสมอ นอกจากฉันจะเห็นว่าการงานของเขาทั้งหมดจะดีตามไปด้วย**” (2 : 149)

103. ท่านอัล-หะสัน อัล-บัศรีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

إِنَّ مِنْ ضَعْفِ يَقِينِكَ أَنْ تَكُونَ بِمَا فِي يَدِكَ أَوْثَقَ مِنْكَ بِمَا فِي يَدِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ (2: 180)

ความว่า “**ในจำนวนสิ่งที่ถือว่าเป็นความอ่อนแอในการเชื่อมั่นของท่าน ก็คือ การที่ท่านเชื่อมั่นต่อสิ่งที่มีอยู่ในครอบครองของท่านมากกว่าสิ่งที่มีอยู่ ณ ที่อัลลอฮฺ อัซซะวะญัลลา**” (2 : 180)

104. มีคนถามท่านอบู หาซิม อัซ-ซาฮิด เราะหิมะฮุลลอฮฺ ว่า

أَمَا تَخَافُ الْفَقْرَ؟ فَقَالَ: أَنَا أَخَافُ الْفَقْرَ وَمَوْلَايَ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَى؟ ! (2: 180)

ความว่า “**ท่านไม่กลัวความยากจนหรือ ? ท่านได้ตอบว่า ฉันจะกลัวความยากจนได้อย่างไร ทั้งๆ ที่นายของฉัน (อัลลอฮฺ) เป็นผู้ครอบครองชั้นฟ้าทั้งหลาย ครอบครองแผ่นดินและสิ่งที่อยู่ระหว่างทั้งสองรวมถึงสิ่งที่อยู่ใต้พื้นดิน ?**” (2 : 180)

105. ท่านอัล-ฟุฎ็อยลฺ บิน อิยาฎ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

أَصْلُ الزُّهْدِ الرِّضَا عَنِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ (2: 181)

ความว่า “**แก่นแท้ของความสมถะ คือ การพอใจในอัลลอฮฺ อัซซะวะญัลลา**” (2 : 181)

106. ท่านอัมมารฺ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

كَفَى بِالْمَوْتِ وَاعِظًا، وَكَفَى بِالْيَقِينِ غِنًى، وَكَفَى بِالْعِبَادَةِ شُغُلًا. (2: 181)

ความว่า “**เพียงพอแล้วที่จะให้ความตายเป็นข้อตักเตือน ให้ความเชื่อมั่น(ยะกีน)เป็นความร่ำรวย และการทำอิบาดะฮฺเป็นภารกิจที่ต้องง่วนอยู่กับมัน**” (2 : 181)

107. ท่านวุฮัยบฺ บิน อัล-วัรดฺ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا أَنْ لَا تَأْسَى عَلَى مَا فَاتَ مِنْهَا، وَلَا تَفْرَحَ بِمَا آتَاكَ مِنْهَا (183 :2)

ความว่า "**ความสมถะในโลกนี้ คือ การที่ท่านไม่โศกเศร้าต่อสิ่งที่ขาดหายไป และไม่ดีใจต่อสิ่งที่ท่านได้รับ (หมายถึงไม่เศร้าใจหรือดีใจจนเกินเหตุจนลืมว่าทั้งสิ่งดีและไม่ดีนั้นล้วนมาจากอัลลอฮฺ)**" (2 : 183)

108. ท่านอบู สุลัยมาน เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

الزُّهْدُ تَرْكُ مَا يَشْغَلُ عَنِ اللَّهِ (198 :2)

ความว่า "**ความสมถะ คือ การละทิ้งจากสิ่งที่ทำให้หันห่างจากอัลลอฮฺ**" (2 : 198)

109. ท่านอัล-หะสัน อัล-บัศรีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

الْمُصَافَحَةُ تَزِيدُ فِي الْوُدِّ. (272:2)

ความว่า "**การจับมือกันเป็นการเพิ่มความรักใคร่กัน**" (2 : 272)

110. **ท่านค็อบบาบ บิน อัล-อะร็อต เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ** ได้กล่าวแก่ชายคนหนึ่งว่า

تَقَرَّبْ إِلَى اللَّهِ مَا اسْتَطَعْتَ، وَاعْلَمْ أَنَّكَ لَنْ تَتَقَرَّبَ إِلَيْهِ بِشَيْءٍ هُوَ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ كَلَامِهِ. (342:2)

ความว่า "**จงใกล้ชิดกับอัลลอฮฺเท่าที่มีความสามารถเถิด พึงทราบว่า ท่านไม่มีทางใกล้ชิดกับพระองค์ด้วยสิ่งใดอันเป็นที่รักยิ่งสำหรับพระองค์มากยิ่งกว่าคำพูดของพระองค์ (หมายถึงการอ่านอัลกุรอาน)**" (2 : 342)

111. **ท่านอุษมาน บิน อัฟฟาน เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ** ได้กล่าวว่า

لَوْ طُهِّرَتْ قُلُوبُكُمْ مَا شَبِعْتُمْ مِنْ كَلَامِ رَبِّكُمْ. (342:2)

ความว่า "**หากหัวใจของพวกท่านมีความบริสุทธิ์แล้ว ท่านย่อมไม่มีทางรู้สึกพอต่อคำพูดของพระเจ้าของพวกท่าน (หมายถึงอัลกุรอาน) อย่างแน่นอน**" (2 : 342)

112. **ท่านอิบนุ มัสอูด เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ** ได้กล่าวว่า

مَنْ أَحَبَّ الْقُرْآنَ أَحَبَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ. (343 :2)

ความว่า “**ผู้ใดที่รักอัลกุรอาน เขาย่อมรักอัลลอฮฺและเราะสูลของพระองค์**” (2 : 343)

113. ท่านอิบนุ เราะญับ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

وَكَانَ بَعْضُ السَّلَفِ جَالِسًا يَكْتُبُ فِي مُصْحَفٍ، فَوَضَعَ الْقَلَمَ مِنْ يَدِهِ، وَقَالَ: إِنْ كَانَ مَوْتُكُمْ هَكَذَا، فَوَاللَّهِ إِنَّهُ لَمَوْتٌ طَيِّبٌ، ثُمَّ سَقَطَ مَيِّتًا. (2: 360)

ความว่า “**ชาวสะลัฟท่านหนึ่งกำลังนั่งเขียนหนังสือ เขาก็ได้วางปากกาลง แล้วกล่าวว่า ถ้าการเสียชีวิตของพวกท่าน(มีความง่ายดาย)เหมือนการวางปากกานี้ ขอสาบานต่ออัลลอฮฺย่อมเป็นการเสียชีวิตที่ยอดเยี่ยมที่สุด แล้วเขาก็ล้มลงและเสียชีวิตไป**” (2 : 360)

114. ท่านอิบนุ เราะญับ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

وَكَانَ آخَرُ جَالِسًا يَكْتُبُ الْحَدِيثَ، فَوَضَعَ الْقَلَمَ مِنْ يَدِهِ، وَرَفَعَ يَدَيْهِ يَدْعُو اللَّهَ، فَمَاتَ. (2: 360)

ความว่า “**ชาวสะลัฟอีกท่านหนึ่งกำลังนั่งเขียนหะดีษแล้ววางปากกาจากมือ พร้อมกับได้ยกมือขอดุอาอ์ต่ออัลลอฮฺ หลังจากนั้นเขาก็ได้เสียชีวิตไป**” (2 : 360)

115. ท่านอัล-หะสัน อัล-บัศรีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

الْمُؤْمِنُ كَالْغَرِيبِ لَا يَجْزَعُ مِنْ ذُلِّهَا، وَلَا يُنَافِسُ فِي عِزِّهَا، لَهُ شَأْنٌ، وَلِلنَّاسِ شَأْنٌ. (2: 379)

ความว่า "**ผู้ศรัทธาเปรียบดั่งคนแปลกหน้า เขาจะไม่เสียใจต่อความต่ำต้อย และจะไม่แข่งขันเพื่อให้ได้เชิดหน้าชูตา เขาถือว่าตนเองย่อมมีหน้าที่ และคนอื่นก็มีหน้าที่ต่างหากของพวกเขาเช่นกัน**" (2 : 379)

116. ท่านอัล-หะสัน อัล-บัศรีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวแก่ตัวเองว่า

إِنَّمَا أَنْتِ أَيَّامٌ مَجْمُوعَةٌ، كُلَّمَا مَضَى يَوْمٌ مَضَى بَعْضُكِ. (2: 382)

ความว่า "**แท้จริง เจ้านั่นคือการรวมกันของวันคืนจำนวนหนึ่ง เมื่อวันหนึ่งได้จากไป ก็เหมือนกับส่วนหนึ่งของตัวท่านได้จากไปด้วย**" (2 : 382)

117. ท่านบักรฺ อัล-มุซะนีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَنْفَعَكَ صَلَاتُكَ فَقُلْ: لَعَلِّي لَا أُصَلِّي غَيْرَهَا. (2: 386)

ความว่า “**ถ้าท่านต้องการให้การละหมาดก่อประโยชน์ต่อตัวท่าน ก็จงกล่าวเถิดว่า ฉันน่าจะไม่ได้ละหมาดหลังจากนี้อีกแล้ว**” (2 : 386)

118. ท่านมะอฺรูฟ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

وَأَنْتَ تُحَدِّثُ نَفْسَكَ أَنَّكَ تُصَلِّي صَلَاةً أُخْرَى؟ نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ طُولِ الْأَمَلِ، فَإِنَّهُ يَمْنَعُ خَيْرَ الْعَمَلِ. (2: 386)

ความว่า “**ตัวท่านพูดกับตัวเองว่าจะละหมาดเวลาอื่นอีกหรือ ? เราขอความคุ้มครองต่ออัลลอฮฺจากความหวังอันยาวไกลด้วยเถิด เพราะมันย่อมปิดกั้นจากการทำงานให้ดีเต็มความสามารถ**” (2 : 386)

119. ท่านบักรฺ อัล-มุซะนีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

مَا مِنْ يَوْمٍ أَخْرَجَهُ اللَّهُ إِلَى الدُّنْيَا إِلَّا يَقُولُ: يَابْنَ آدَمَ، اغْتَنِمْنِي لَعَلَّهُ لَا يَوْمَ لَكَ بَعْدِي. وَلَا لَيْلَةٍ إِلَّا تُنَادِي: ابْنَ آدَمَ اغْتَنِمْنِي لَعَلَّهُ لَا لَيْلَةَ لَكَ بَعْدِي. (2: 392)

ความว่า “**ไม่มีวันใดที่เกิดขึ้นใหม่บนโลกนี้ นอกจากมันจะกล่าวว่า โอ้มนุษย์เอ๋ย ท่านจงฉกฉวยโอกาสจากฉันเถิด บางทีมันอาจจะไม่มีวันต่อไปสำหรับท่านแล้วหลังจากฉัน**

และไม่มีคืนใดนอกจากมันจะเรียกขานว่า โอ้มนุษย์เอ๋ย ท่านจงฉกฉวยโอกาสของฉันเถิด บางทีมันอาจจะไม่มีคืนต่อไปสำหรับท่านแล้วหลังจากฉัน” (2 : 392)

120. ท่านอัล-หะสัน อัล-บัศรีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

أَكْثِرُوا مِنَ الِاسْتِغْفَارِ فِي بُيُوتِكُمْ، وَعَلَى مَوَائِدِكُمْ، وَفِي طُرُقِكُمْ، وَفِي أَسْوَاقِكُمْ، وَفِي مَجَالِسِكُمْ أَيْنَمَا كُنْتُمْ، فَإِنَّكُمْ مَا تَدْرُونَ مَتَى تَنْزِلُ الْمَغْفِرَةُ. (2: 399)

ความว่า “**จงหมั่นขออภัยโทษทั้งในบ้านของท่าน บนโต๊ะอาหาร บนเส้นทางที่พวกท่านก้าวเดิน ในท้องตลาด(ที่เข้าไปจับจ่ายซื้อของ) และที่พวกท่านรวมตัวชุมนุมกัน ณ แห่งหนใดก็ตามเถิด เพราะแท้จริง พวกท่านไม่สามารถรู้ได้เลยว่าการให้อภัยโทษนั้นจะลงมาเมื่อใด?**” (2 : 399)

121. ท่านเกาะตาดะฮฺ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَدُلُّكُمْ عَلَى دَائِكُمْ وَدَوَائِكُمْ، فَأَمَّا دَاؤُكُمْ: فَالذُّنُوبُ، وَأَمَّا دَوَاؤُكُمْ: فَالِاسْتِغْفَارُ. (2: 415)

ความว่า “**แท้จริง อัลกุรอานได้ชี้นำพวกท่านถึงโรคและยาบำบัดโรค สิ่งที่เป็นโรค คือ ความผิดบาป ส่วนยาบำบัดรักษา คือ การขออภัยโทษ**” (2 : 415)

122. ท่านหญิงอาอิชะฮฺ เราะฎิยัลลอฮุอันฮา ได้กล่าวว่า

طُوبَى لِمَنْ وَجَدَ فِي صَحِيفَتِهِ اسْتِغْفَارًا كَثِيرًا. (2: 415)

ความว่า “**จำเริญเถิด สำหรับผู้ที่พบว่าบัญชีของเขาเต็มไปด้วยการขออภัยโทษอย่างมากมาย**” (2 : 415)

123. ท่านเราะบาหฺ อัล-ก็อยสีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

لِي نَيِّفٌ وَأَرْبَعُونَ ذَنْبًا، قَدِ اسْتَغْفَرْتُ اللَّهَ لِكُلِّ ذَنْبٍ مِائَةَ أَلْفِ مَرَّةٍ. (2: 415)

ความว่า “**ครั้งหนึ่ง ฉันพบว่าตัวเองมีบาปมากกว่าสี่สิบบาปซึ่งฉันได้ขออภัยโทษต่ออัลลอฮฺในทุก ๆ บาปหนึ่งแสนครั้ง**” (2 : 415)

124. ท่านอิบนุเราะญับ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

فَإِنَّ قِلَّةَ الْغِذَاءِ تُوجِبُ رِقَّةَ الْقَلْبِ، وَقُوَّةَ الْفَهْمِ، وَانْكِسَارَ النَّفْسِ، وَضَعْفَ الْهَوَى وَالْغَضَبِ، وَكَثْرَةُ الْغِذَاءِ تُوجِبُ ضِدَّ ذَلِكَ. (2: 469)

ความว่า “**แท้จริง การกินอาหารแต่เพียงเล็กน้อยนั้นจะทำให้หัวใจมีความอ่อนโยน ความจำดี ลดความต้องการของนัฟซู ทำให้อารมณ์ใฝ่ต่ำและความโกรธลดลง ส่วนการกินอาหารมากย่อมให้ผลตรงกันข้าม**” (2 : 469)

125. ท่านอัมรฺ บิน ก็อยสฺ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

إِيَّاكُمْ وَالْبِطْنَةَ فَإِنَّهَا تُقَسِّي الْقَلْبَ (2:471)

ความว่า “**พวกท่านจงระวังการกินอย่างตะกละ เพราะมันจะทำให้หัวใจมีความแข็งกระด้าง**” (2 : 471)

126. ท่านอับดุลอะซีซ บิน อบี เราวาดฺ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

قِلَّةُ الطَّعْمِ عَوْنٌ عَلَى التَّسَرُّعِ إِلَى الْخَيْرَاتِ. (2:472)

ความว่า “**การกินอาหารแต่เพียงเล็กน้อยมีส่วนช่วยในการรีบเร่งไปสู่การทำความดี**” (2 : 472)

127. ท่านอิบนุ เราะญับ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

قَوْلَ الْحَسَنِ لَمَّا عَرَضَ الطَّعَامَ عَلَى بَعْضِ أَصْحَابِهِ، فَقَالَ لَهُ: أَكَلْتُ حَتَّى لَا أَسْتَطِيعَ أَنْ آكُلَ، فَقَالَ الْحَسَنُ: سُبْحَانَ اللَّهِ وَيَأْكُلُ الْمُسْلِمُ حَتَّى لَا يَسْتَطِيعَ أَنْ يَأْكُلَ؟ !. (472:2)

ความว่า “**ท่านอัล-หะสัน อัล-บัศรีย์กล่าวขณะนำอาหารมาให้สหายของท่าน แต่เขากลับตอบท่านว่า ฉันกินอาหารแล้วและฉันไม่สามารถที่จะกินต่อไปได้อีก ท่านอัล-หะสันจึงกล่าวว่า สุบหานัลลอฮฺ...ผู้ศรัทธาเขากินอาหารกระทั่งไม่สามารถกินต่อไปได้อีกกระนั้นหรือ ?**” (2 : 472)

128. ท่านอบู อิมรอน อัล-เญานีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُنَوَّرَ قَلْبُهُ، فَلْيُقِلَّ طُعْمَهُ. (472:2)

ความว่า “**ผู้ใดที่ชื่นชอบที่จะให้หัวใจของเขามีรัศมี ก็จงกินอาหารแต่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น**” (2 : 472)

129. ชาวสะลัฟบางท่าน เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

خُشُوعُ النِّفَاقِ أَنْ تَرَى الْجَسَدَ خَاشِعًا، وَالْقَلْبَ لَيْسَ بِخَاشِعٍ (490:2)

ความว่า “**ความนอบน้อม (คุชูอฺ) จอมปลอม คือ การที่ท่านเห็นร่างกายมีความนอบน้อม แต่หัวใจหามีความนอบน้อมไม่**” (2 : 490)

130. **ท่านอัล-หะสัน อัล-บัศรีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ** ได้กล่าวว่า

مَنْ لَمْ يَخَفِ النِّفَاقَ، فَهُوَ مُنَافِقٌ. (492:2)

ความว่า “**คนที่ไม่หวั่นเกรงต่อความกลับกลอก เขาก็คือคนที่กลับกลอกนั้นเอง**” (2 : 492)

131. **ท่านอัล-หะสัน อัล-บัศรีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ** ได้กล่าวว่า

إِنَّ تَوَكُّلَ الْعَبْدِ عَلَى رَبِّهِ أَنْ يَعْلَمَ أَنَّ اللّٰهَ هُوَ ثِقَتُهُ. (2: 497)

ความว่า “**การมอบหมายของบ่าวต่อพระเจ้าของเขาคือ การที่เขารู้ว่าอัลลอฮฺนั้นคือผู้ที่เขามั่นใจ** ” (2 : 497)

132. **ท่านกะอับ เราะฎิยัลลอฮุอันฮฺ** ได้กล่าวว่า

مَنْ أَكْثَرَ ذِكْرَ اللّٰهِ، بَرِئَ مِنَ النِّفَاقِ (2: 515)

ความว่า “**คนที่หมั่นรำลึกถึงอัลลอฮฺ เขาย่อมปลอดภัยจากสภาพของการกลับกลอก**” (2 : 515)

133. ท่านฟัตหฺ อัล-เมาศิลีย์ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า

الْمُحِبُّ لِلَّهِ لَا يَغْفُلُ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ طَرْفَةَ عَيْنٍ (2: 516)

ความว่า "**คนที่รักอัลลอฮฺ ย่อมไม่ลืมการรำลึกถึงพระองค์แม้เพียงชั่วพริบตาเดียว**"

والله أعلم بالصواب، وصلى الله على نبينا محمد وعلى آله وصحبه وسلم، والحمد لله رب العالمين.